

Katedra

YU ISSN 0022/9296

27. OKTOBRA 1980 LETNIK XXI ST. 1¹⁷ CENA 5 DIN

TIRALIGA

IŠČEMO:

1. Človeka, ki je pripravljen prevzeti vso odgovornost za vse neumnosti, ki se dogajajo na Katedri. Skratka, iščemo odgovornega urednika. Oseba je lahko kate-regakoli spola, lepa, pametna in sposobna, da se razen z X podpiše še kako drugače.
 2. Kulturnega urednika za kulturo. Ustrezati mora vsem antropološkim lastnostim Homo sapiensa, prav tako pa mora biti tudi lep (pamet ni pogoj).
 3. Urednika za informacije. Edini pogoj je, da s seboj prinese zdravniško spričevalo od okulista in otorinolaringologa. Skratka, mora imeti preverjen vid, voh, sluh in glas.
 4. Urednika za teorijo oziroma človeka, ki je razen Komunističnega manifesta prebral še kakšno drugo marksistično literaturo in ki ve, da teorija in praksa služita istemu cilju.
 5. Raznorazne sodelavce za:
 - likovnost in fotografijo (kandidat mora vedeti, da Nikon ni Zenit in da zna risati vsaj tako ko Max Bunker svojega Alana Forda);
 - teorijo (velja isto kot za urednika);
 - visoko šolstvo in politiko (kandidat-inja mora biti lep-a vsaj tako kot naš urednik Zdravko);
 - informacije (zaželena dekleta z izrazitim šarmom);
 - kulturo (ni nujno, da se oblači po zadnji modi);
 - kolporterje za prodajanje Katedre po ulicah slovenskih mest in vasi (edini pogoj je močan glas).
- Interesenti naj se zavedajo, da delo na Katedri in za Katedro ni nobena zaje-oancija, da je kolektivnega značaja in družbenega pomena. Za svoje kreativno delo, ki je plod lastnih idej in idej ostalih sodelavcev in urednikov, bo vsakdo tudi primer-no nagrajen.

Uredništvo

Pravimo: V Mariboru imamo univerzo in zato je Maribor univerzitetno mesto. Ta trditev pa vsem željam navkljub ne drži popolnoma, drži le včasih. KUD Student živi z mestom že dolgo, ta sezona bo sedemnajsta po vrsti, vendar pa je še vedno vse preveč študentov, ki se zanimajo samo za boljši indeks, poceni zabavo in imajo kulturo samo na jeziku. Vse to pa ni moglo preprečiti, da KUD Student ne bi kvalitetno in kvantitetno rastel.

Sedaj ima tri sekcije:

- akademska folklorna skupina Student,
- akademski pevski zbor Boris Kraigher,
- skupina za moderni ples POINT.

Osnovni cilj in naloga društva je pritegniti čim večje število študentov v dejavnosti društva, ki so ohranjanje ljudskih plesov in ljudskega izročila, negovati običaje in tradicije, ohranjati in negovati umetno in ljudsko pesem, združevati mladino, širiti bratstvo in enotnost,

predstavljati vso to dejavnost doma in zunaj naših meja.

Zato vabimo vse, ki želite plesati, peti, delati, potovati in se tudi zabavati, da se nam pridružite.

AKADEMSKA FOLKLORNA SKUPINA STUDENT

Skupina pleše pleše tako iz Slovenije kot tudi iz ostalih republik. Skupina dela v dveh grupah, ki vadita dvakrat tedensko.

Gostovanja AFS: La Valletta (Malta), Marburg na Lahni, Ginseldorf (ZRN), Celovec, Gradec, Beljak, Mogsersdorf (Avstrija), Körment, Stefanovci (Madžarska), Beograd, Skopje, Ljubljana, Priština, Osijek, Obilic, Kosovska Mitrovica, Plevlje, Varaždin, Krapina, Jabuka, Celje, Zreče, Murska Sobota, Svečina...

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR BORIS KRAIGHER

Njihov program sestavljajo narodne in umetne pesmi naših

narodov. Zbor vadi 2- do 3-krat tedensko.

Gostovanja APZ: Marburg na Lahni (ZRN), Nitra, Piešťany (CSSR), Kőszek, Szombathely (Madžarska), Amsterdam, Den Haag (Nizozemska), Pordenone (Trst, Italija), Beograd, Priština, Obilic, Ljubljana, Niš, Kranj, Ljutomer, Ruše, Novo mesto, Formin...

SKUPINA ZA MODERNI PLES POINT

Skupina pleše moderne pleše v disco in jaaz ritmu. Vadijo 2- do 3-krat tedensko.

Gostovanja: Poreč, Ljubljana, Zagreb, Umag, Kragujevac, Slovenska Bistrica, Ravne na Koroškem, Brežice...

Vse informacije o vpisu v skupine in ostale informacije dobite v pisarni KUD Student, Ob parku 5, (tel. 25-927), vsak dan od 11. do 13. ure.

Pridite, pri nas je delovno, lepo in veselo!

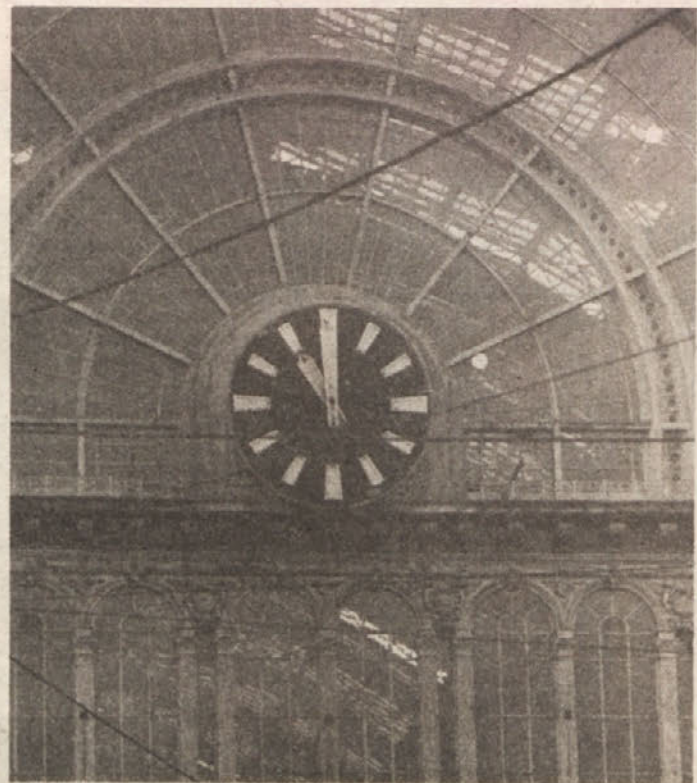
KUDOVC

ŠTUDENTSKI SERVIS SE ŽIVI

Vsi, ki bi radi delali in kaj zaslužili, se lahko zglasite v prostorih Študentskega servisa v kleti Študentskih domov na Gosposvetski 87. Uradne ure imajo vsak dan, razen sobote in nedelje, od 8.00—13.00, ob torkih pa tudi od 14.00—16.00. Najnižja postavka za eno delovno uro se vrti okoli 43 dinarjev.

Poleg dela pa lahko preko Študentskega servisa tudi vozite in opravite celoten šoferski izpit. Za uro vožnje s stoenko morate plačati 190 dinarjev za fičota pa 180 dinarjev (te cene veljajo samo za študente). Celoten program učenja z vsemi administrativnimi zadevami (prva pomoč, zdravniški pregled, plačan izpit za teorijo, prijava na občini...) stane samo 1500 dinarjev.

Zatorej, če ste nagi in bosí pojdite delat, če ste pa z delom že kaj zaslužili pa pojdite šofirat. In to vse preko mariborskega Študentskega servisa.

DAN UNIVERZE V MARIBORU

18. septembra je bil praznik univerze. Mariborsko visoko šolstvo je na svečanosti na pedagoški akademiji obeležilo 21-letnico visokega šolstva ter 5-letnico obstoja univerze v Mariboru.

Navzočim sta govorila dr. Dali Donlagič, rektor univerze, in predsednik skupščine občine Maribor Rafael Razpet, ki je poudaril pomen visokega šolstva za slovenski prostor.

Najzaslužnejšim pri razvijanju dejavnosti na univerzi so podelili priznanja.

Svečano listino univerze so prejeli: skupščina občine Kranj, Impol Slovenska Bistrica, SOZD Gorenje, društvo pravnikov v gospodarstvu Maribor, Združena elektrogospodarska podjetja Slovenije.

Zlato plaketo so dobili: Zvone Cajnko, dr. Jože Colnarič, dr. Drago Tribnik in dr. Stojan Vrbl.

Dobitniki srebrne plakete so: dr. Radovan Andrejčič, dr. Borut Belec, dr. Dolfe Cizej, Jaroslav Černigoj, Anton Kolar, Mira Medved, dr. Janez Nemeč, dr. Milan

Kac, Stane Gavez, dr. Jože Kolarič, Draga Humeč, Jakob Tekavec in Vlado Markež.

Bronasto plaketo je prejela Štefka Tekavc.

Tudi najzaslužnejši študenti so prejeli priznanja univerze, in sicer: zlato plaketo je prejel Boris Sovič, srebrno Jože Caf, Boris Drešček in Zvone Teržan, bronasto pa so dobili Jože Boršič, Drago Čehelj, Jože Muršič, Franci Rogelšek, Matjaž Zupanc, edini, ki je prejel zlati znak univerze, je Janez Merc. Z. K.

ŠTUDENTSKESKE ODDAJE NA RADIU MARIBOR

ŠTUDI IN GLASBA vsak ponedeljek od 18. ure do 18.30, MARIBORSKI BRUC vsak drugi petek od 8.10 do 9. ure.

Ker želimo, da bi bile oddaje še boljše, pestrejšje in aktualnejše, vabimo k sodelovanju nove stalne in občasne sodelavce (novinarje, spikerje, literate, humoriste, glasbenike...). Vsi, ki želite na kakršen koli način sodelovati, nam to sporočite na naslov Radio Maribor, Koroška c. 19, za študentsko

redakcijo. Vabilo velja tako za študente, srednješolce, mlade delavce, kot tudi vse ostale. Lahko nas tudi pokličete po telefonu 24-281 ali pa obiščete.

Najdete nas na radiu vsak TOREK od 12. do 13. ure, CETREK od 11. do 12. ure, PETEK od 19. do 20. ure.

Prav tako želimo, da nas obveščate o vseh problemih, težavah in nepravilnostih, ki jih srečujete na predavanjih, na ulici ali kje drugje.

Pišite nam; če so vam oddaje všeč, oziroma kakšne bi naj bile, če vas ne pritegnejo, o katerih študentskih problemih bi naj spregovorili, kakšno glasbo bi radi poslušali.

Skratka, sodelujte z nami, prispevke tudi honoriramo. Prav tako bomo honorirali vsako dobro idejo, šalo ali domisljico, ki nam jo boste poslali.

ŠTUDENTSKA REDAKCIJA NA RADIU MARIBOR

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam izvodov Katedre ter se zavežujem, da bom naročnino (letna naročnina znaša 50 din) poravnal po pošti.

Ime, priimek

Stalno bivališče

Poštna številka, ime pošte

UNIVERZA DANES

POGOVOR Z DR. DALIJEM DONLAGIČEM, REKTORJEM MARIBORSKE UNIVERZE

V Dubrovniku je bil od 22. do 27. septembra 1980 mednarodni seminar Univerza danes. Na tem seminarju so obdelovali v glavnem dve temi, in sicer: razvoj visokega šolstva do konca tega stoletja ter meduniverzitetno sodelovanje in boljše razumevanje ljudi v svetu. Referate so pripravili številni znani jugoslovanski in tuji znanstveniki. Na seminarju je bil kot delegat naše univerze dr. Dali Donlagič, kateremu sem zastavil nekaj vprašanj o poteku in rezultatih srečanja. Izkoristil sem tudi priložnost, da mu postavim vprašanja, ki se nanašajo tudi na druga področja.

Kaj je bilo bistvo in namen tega srečanja?

Bistvo je vsekakor bilo v obravnavanju dveh tem, sočasno pa je ta simpozij bil jubilejni. Bila je poudarjena tradicija, ki je v Jugoslaviji prisotna in ki se je pojavila že tedaj, ko v Evropi še ni bilo skoraj nobene simpozija. Zasedalo je tudi predsedstvo, ki je sprejelo sklep, da naj bi v bodoče bila v obravnavi le ena tema. Dve temi sta namreč preobširni. Uradni del bi skrajšali od sedmih na pet. Tuje delegacije so pripomnile, da ni dovolj časa namenjenega diskusiji, zato bosta dve temi v bodoče preveč.

Zunaj uradnega dela srečanja se je srečalo veliko tujih delegacij z našimi predstavniki, kar je zelo pomembno, in tu je tisti seminarjski del, kjer je pretok informacij zelo živahen. Gre za dogovore o mednarodnem sodelovanju med univerzami in podobno.

V čem je naša univerza aktivno sodelovala?

Imeli smo uradni sestanki z delegacijo iz Zvezne republike Nemčije. Ob tej priložnosti je kolegij ZRN izročil povabilo v Bon. Pojavilo se je področje zelo zanimivega sodelovanja v nekaterih državah. Gre za vprašanje šolanja nemških učiteljev za poučevanje v šolah, kjer se šolajo otroci naših delavcev v Nemčiji. Nekateri države v ZRN so sprejele trimesestrski program usposabljanja teh bodočih učiteljev. V prvem semestru naj bi se ti učitelji aktivno učili jezika države, iz katere ti otroci prihajajo, v drugem semestru bi potovali v državo tega jezika ter jo spoznavali, v tretjem semestru pa bi se izpolnjevali za pedagoško dejavnost. Nemški kolegi so izrazili pripravljenost za sodelovanje v tem pogledu

predvsem z univerzami srbohrvaškega jezikovnega področja. Zaenkrat to ne velja za slovenski prostor, ker je več delavcev iz drugih republik. Njihov koncept je interesanten, ker je to prvič, da naj bi poleg našega učitelja bil za učenje otrok naših zdomecev usposobljen tudi nemški učitelj.

Druga interesantna stvar sodelovanja z naše strani je bila ta, da smo bili nosilci sestanka z avstrijsko delegacijo, vendar mislim, da ta sestanek ni prinesel nič novega, ker je vsa problematika že bila tretirana v okviru Alpe-Adrija. Junija je bila v Zagrebu rektorska konferenca, na kateri je bila že vsa ta problematika obravnavana.

Imeli smo tudi sestanki z delegacijo iz Vzhodne Nemčije, konkretno s predstavniki s fakultete za ekonomijo in finance, s katero ima VEKS dobre stike. Sodelovali smo skupaj z ljubljansko univerzo na sestankih nekaterih tujih rektorjev, s katerimi je ljubljanska univerza v kontaktu.

Koliko so naši znanstveniki na tem seminarju popularizirali samoupravljanje na naših univerzah?

Mislil, da je ta odmev precejšen, da je prek tega simpozija in simpozijev v preteklosti precej stvari na področju samoupravljanja prišlo v svet, vsaj v univerzitetne kroge. Mislil, da so univerze pri nas precej prispevale k ideji samoupravljanja v univerzitetnih krogih.

Kakšni so bili stiki med predstavniki naših in tujih univerz?

Stikov je bilo mnogo. To je priložnost, ko delegacije razčisti vse vprašanja bodočega sodelovanja. Ni minil dan, da ne bi bilo najmanj pet, šest sestankov s tujimi delegacijami, ki jih je bilo zelo veliko prisotnih. Letos je bila prvič v Dubrovniku španska delegacija in nekaj univerz je zainteresiranih za stike z njo.

Kakšen je vpliv stabilizacijskih ukrepov na razmere na jugoslovanskih univerzah in predvsem na mariborski univerzi? S kakšnimi problemi se mariborska univerza sooča na pedagoškem, raziskovalnem, knjižničarskem področju, področju kadrov in obšolske dejavnosti?

Tu se pojavlja cela vrsta problemov. Prvič, moramo se zavedati, da

bodo stabilizacijski ukrepi ustavili nekatere razvojne načrte. Moram pa tudi povedati, da bodo pozitivno vplivali v slovenskem prostoru. Nekateri stvari bomo racionalneje izvajali, bolj namensko za razrešitev določenih usmeritev. Npr., verjetno bo potrebno napraviti prestrukturiranje vpisa v različnih usmeritvah. Potrebno bo formirati nove usmeritve, bolj moderne, ki bodo bolj ustrezale potrebam v gospodarstvu, naporu celotne družbe, usmerjenem za razrešitev materialne produkcije in druge problematike vezane na stabilizacijo. Imamo problem, ki se kaže v ustavitvi izgradnje nove knjižnice, kar bo povzročilo hude neveselosti. Že sedaj gradivo iz knjižnice deponiramo v betnaskem gradu in na pedagoški akademiji. Ta skladišča bodo kmalu polna. Razmere v knjižnici so zelo slabe. Imamo pogodbo, ki zagotavlja 25 % sredstev za izgradnjo in ki je prelojena za eno leto. Kako bo potem, ne vem. Pojavljajo se tudi problemi vezani na študentski standard, vendar upamo, da bodo ti rešeni s štipendijsko politiko. Vsebinska študentskih žepov ne narašča tako hitro kakor naraščajo cene prehrane. Upam, da bomo tudi tu našli rešitev. Podobni problemi se pojavljajo na šolah glede materialnih stroškov, ki zelo hitro naraščajo. Izobraževalna skupnost in posebne izobraževalne skupnosti so sprejele stališče, da bi materialne stroške revalorizirali s faktorjem 1,3 namesto 1,2, kar bo ublažilo sedanje stanje. Zlasti težka pa je problematika okoli osebnih dohodkov. Revalorizirani bodo po zvezi resoluciji le za 18 % in so že prej krepko zaostajale za dohodki v združenem delu. Posledica tega je, da težko kadrujemo, zlasti kvalitetno za potrebe univerze. Tu so posledice zelo resne.

Ali je čutili kakšen problem v zvezi z manjšim vpisom študentov v prve letnike, ker so fantje vpoklicani na služenje vojaškega roka?

Ne. Na univerzi smo se dogovorili, da bomo izdelali program v vseh tistih visokošolskih delovnih organizacijah, kjer je izrazito manjši vpis, da bo predavateljski kader usmerjen ali v pridobivanje znanstvenih naslovov ali na pisanje skript ali pa na področje raziskovalne dejavnosti. Ta program se sedaj izvaja, intenziviramo pa tudi študij ob delu. Obveznost za izvajanje študija ob delu je velika, saj je študentov, ki študirajo ob delu, kar polovica.

Kako gledate na dejstvo, da "primanjkuje" študentskih funkcionarjev?

Mi smo po eni strani pravzaprav nepravilni do študentskih funkcionarjev. Od njih zahtevamo, in jaz se s tem strinjam, da so dobri študenti, kar pa je težko združljivo s funkcionarjem. Gre za dodatne napore za te študente, ki nimajo veliko časa za študiranje. Vendar pa smo vsi skupaj premalo aktivni, da bi tem študentom pomagali, da bi jih delno razbremenili, tako da bi lahko dovolj dobro študirali. Nekaj svetlih primerov je to potrdilo. Gotovo pa se morajo ti študenti odpovedovati na drugih področjih. Na drugi strani pa mislim, da je ZSMS na univerzi prešibko organizirana, da bi rešila svoje kadrovske probleme. Težko ocenim, ali je predsedstvo univerzitetne konference ZSMS dovolj dobro povezano s svojo bazo, vendar to večkrat slišim. Za pomankanje funkcionarjev imam večje razumevanje na višjih šolah, kjer študenti študirajo samo dve leti. Pri prehodu nekaterih šol na visoke pa se je ta odnos popravil. Popolnoma drugače je, če traja študij štiri leta. Tako študenti bolje spoznajo svoje okolje, odnose na šoli in univerzi, dalj časa so skupaj in se zato bolje poznajo, pa vlada med njimi kolektivno vzdušje. Nasprotno pa študent v prvem letniku, kjer je ponekod tudi dvesto vpisanih, težje v taki masi naveže pristne odnose, v četrtem letniku pa je npr. samo trideset študentov. Gre še za neki bolj splošen problem, problem potrošništva, kjer študenti niso izvezti in si raje krepijo svojo materialno osnovo.

V čem vidite razlog, da se mladi raje odločajo za netehnične poklice?

Takole bi rekel: Mati je imela dva sina, enega pametnega in enega tehnička. Pametni je šel študirat ekonomijo in je v štirih letih dokončal študij. Imel je punco, imel čas iti z njo v kino, gledališče ali kam drugam. Tehnik pa je šel študirat rudarstvo. Študij je končal po sedmih letih krvavega garanja. Medtem je drugi že odslužil vojsko. Zaposlil se je v rudniku. Ekonomist je v beli srjaci delal nad njim na svetlobi in se lahko zaposlil v DPO, drugi delovni organizaciji, kjerkoli. Rudar pa je imel možnost zaposlitve v štirih luknjah na Slovenskem. Kam je zlezel? V umazanijo, v ogenj, v odgovornost, v težke medčloveške odnose. Oba sta pa dobivala enake osebne dohodke. Zato sem vam rekel: Mati je imela dva sina, pametnega in tehnička. Družba mora rešiti vrednotenje proizvodnih dejavnosti.

Z. K.

PRIMERJAVA RAZMER ZA BIVANJE V NEKATERIH ŠTUDENTSКИH DOMOVIH V JUGOSLAVIJI!

Možnost za takšno primerjavo smo dobili ob obisku stalcev študentskih domov iz Banjaluke, Kragujevca in Rijeke v Mariboru. Poglejmo najprej cene:

V Banjaluki plača študent za dvoposteljno sobo 680 dinarjev, za troposteljno pa 640 dinarjev. V Kragujevcu so sobe dražje.

Dvoposteljna stane 790, troposteljna pa 710 dinarjev. Tako v Banjaluki kot v Kragujevcu v študentskih domovih nimajo enoposteljnih sob. Ob tem moramo povedati, da so ekonomske cene precej višje, vendar pa plačajo stanovanjci študentskih domov v obeh mestih samo 50 % stanarin, ostalih 50 % pa daje republika. Na Reki, kjer podobno kot v Mariboru republika prispeva samo sredstva za amortizacijo, so cene seveda občutno višje.

Dvoposteljna soba stane 1150 dinarjev, enoposteljna pa 1300 dinarjev. Ob tako visokih cenah pa imajo študenti tudi nekaj ugodnosti, o katerih lahko drugod samo sanjajo. Sob si namreč ne čistijo sami, ampak jim jih enkrat na teden čistijo čistilke. Prav tako študenti ne poznajo dežurstva, saj imajo plačane vratarje.

Zanimivo ob tem je še, da je ekonomska cena sobe na Reki kar 1840 dinarjev. Kapacitete študentskih domov so zelo majhne. V Kragujevcu imajo na voljo 464 ležišč (6000 rednih študentov), na Reki pa 522 (15.000 rednih študentov). Zaradi majhnih kapacitet v študentskih domovih je veliko število študentov prepuščeno na milost in nemilost oderuštvo gospodinji, saj je na primer cena zasebne sobe na Reki od 1000 do 1500 dinarjev. Za primerjavo naj povemo, da ima nekaj nad 6000 študentov mariborske univerze na voljo 1200 ležišč v študentskih domovih.

Poglejmo sedaj prehrano. V Kragujevcu se v študentski menzi hrani približno 2000 študentov. Kosilo stane 18 dinarjev in večerja 17 dinarjev. Vendar pa lahko kupijo študenti bloke po teh cenah samo za 10 dni skupaj. Tudi v Banjaluki so cene hrane nizke, prav tako nizka pa je njena kvaliteta. Večerja in kosilo staneta skupaj 36 dinarjev. Ponovno moramo poudariti, da te cene niso ekonomske, saj tako kot pri sobah republika prispeva 50 %. Na Reki imajo študenti na voljo študentsko restavracijo Indeks, ki je ena najlepših študentskih restavracij v Jugoslaviji. Kosilo stane 45 dinarjev, večerja pa 38 dinarjev. Ob nakupu bonov imajo študenti 45 % popusta. Kvaliteta hrane je še kar dobra in se v Indeksu hrani veliko študentov.

In kako je z možnostjo pripravljanja hrane v študentskih domovih? Na Reki ima vsako nadstropje čajno kuhinjo in si lahko študenti pripravljajo hrano sami. Nasprotno pa v Kragujevcu ni dovoljeno pripravljanje hrane v študentskih domovih. Dovoljeno je le kuhanje kave in čaja. Težave imajo študenti tudi pri nakupu hrane, ki jo pripravljajo na "črno", saj je Kragujevac edino jugoslovansko mesto, ki je uvedlo bone za prehranske artikle.

Sedaj je že nekoliko bolje, saj so dobili tudi vsi študenti bone za sladkor, pralne praške in olje. Ne dobijo pa bonov za kavo, razen če so poročeni.

Tako v Banjaluki, na Reki kot tudi v Kragujevcu imajo težave z delom mladinske organizacije, saj je tako kot tudi aktiv OO ZK premalo prisotna oziroma študenti so premalo aktivni. V večini primerov je na prvem mestu kulturno zabavno življenje.

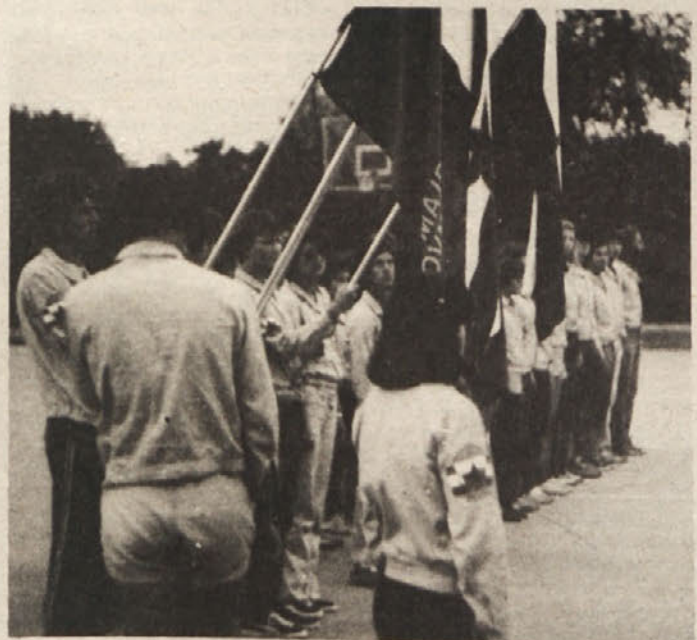
Vzrokov za neaktivnost študentov je več. Na prvem mestu so gotovo natrpani učni programi, saj morajo študenti vso pozornost posvetiti študiju. Tukaj je še delo v mladinski organizaciji na šoli in v raznih društvih, tako da za obšolsko delo v študentskih domovih res ne ostane veliko časa. Na Reki imajo še poseben problem zaradi neaktivnosti žensk, saj se te zapirajo preveč vase. V reških študentskih domovih imajo organizirane aktivne ZSMS po nadstropjih, vendar pa v večini primerov delajo le predsedniki, ki so "deklice za vse" ali kot jim pravijo na Reki "potrčkala". Letos je dobila mladinska organizacija 400.000 dinarjev dotacije, tako da jim denarja za uspešno delo ne bo primanjkovalo. Zato pa bo primanjkovalo denarja mladinski organizaciji v študentskih domovih v Kragujevcu, saj je njihova letna dotacija le 100.000 dinarjev.

Tudi glede hišnega reda so razlike. To še posebej velja za obiske v študentskih domovih. Tako so obiski v Kragujevcu dovoljeni samo v sredo, četrtek in nedeljo. Vzrok za omejitve obiskov je bil v velikem številu študentov, ki so stanovali v privatnih sobah, so pa uporabljali kopalnice v študentskih domovih, saj jih v svojih sobah niso imeli. Obiski so omejeni tudi na Reki, in sicer so dovoljeni vsak dan le od 14. do 19. ure, praznovanja pa so dovoljena do 10. ure zvečer. Tako v Kragujevcu, Banjaluki kot tudi na Reki lahko študenti, ki niso stanovalci študentskih domov, prenočijo eno ali več noči v domu po nizki ceni, seveda pa se morajo prijaviti pri recepciji. Na Reki so predlagali zelo zanimivo idejo, da bi lahko študenti spali pri prijateljih v študentskih domovih brezplačno. Zamisel so obrazložili s tem, da se mora stanovalec študentskega doma v svoji sobi počutiti kot doma, doma pa lahko povabi v sobo kogarkoli in kadarkoli.

Naredimo za konec še kratko primerjavo med študentskimi domovi v Banjaluki, na Reki in v Kragujevcu s študentskimi domovi v Mariboru. Glede cen je malce presenetljivo, da imamo v Mariboru še sorazmerno nizke cene, še posebej če pomislimo, da so cene sob mariborskih študentskih domov ekonomske. Glede hrane je stvar drugačna. Mariborska študentska restavracija je ena najdražjih. S kvaliteto hrane pa tako kot v Mariboru tudi drugod niso preveč zadovoljni. Delo mladinske organizacije tudi v mariborskih študentskih domovih ni bleščeče, podobno je z zvezo komunistov. Z obiski v Mariboru nimamo težav, saj so dovoljeni ves dan. Ob vsem tem lahko ugotovimo, da stanovalec študentskih domov v Mariboru niti ne gre preveč slabo, seveda pa to še ne pomeni, da bi ne bilo lahko, oziroma bi moralo biti, še bolje.

CIC

MDA KOZJANSKO '80

— sodnike nogometa, vaditelje sodnike košarke, tečaja za radioamaterstvo, fotoamaterje. Mnogi so se izkazali tudi v likovni in plesni skrami.

Vodja tega tabora je bil namestnik komandanta akcije Josip Sekrlec, ki nas je s svojimi sodelavci pristrčno sprejel, nam razkazal delovišča in Titov kraj.

Delovni dan brigadirja se začne ob zori, to je ob četrty uri. Kljub naporom prejšnjega dne so vsi brigadirji vstali točno — zaspanca ni bilo med njimi. Njihove priprave na delo je spremljala pesem, ki so jo sami peli ali poslušali po zvočniku. Po jutranjem razgibanju so se razvrstili v zbor. Ob petju jugoslovanske himne so dvignili zastavo (slika 1).

Bil je lep sončen dan. Del brigade, večinoma mladinci iz Bihaca, je izkopal jarko za vodovod (slika 2), drugi pa so planirali teren za novo asfaltno cesto (slika 3. 4).

Popoldne so sedeli v travi in ob zvokih kitar prepevali in se veselili. So tudi dobri humoristi (slika 5). Nekaj mladincev je pripravljalo drva za kres (slika 6). Kako dobro to znajo so pokazali zvečer, ko je plamen švigal tudi pet metrov visoko, razsvetljeval travnik ter nosil iskre na vse strani. Pripravili so tudi kulturni program, vendar jim vreme ni bilo najbolj naklonjeno. Pričelo je močno deževati, zato smo stekli v telovadnico. Dva kitarista sta pripravila koncert. Poslušalci so kmalu pritegnili njunemu petju. Vrstili so se recitali, petje. Vsak je imel besedo in bil tudi za najmanjši prispevek pristrčno nagrajen z bučnim aplavzom. Nato so se polni prešernosti in vtisov pestrega delovnega dne odpravili počivat.

Uspehi zvezne mladinske delovne akcije Kozjansko 80 so izredni. Mladinci so opravili preko 60.000 učinkovitih ur ter presegli plan učinkovitih ur za 130 %. Opravili so čez 90.000 normiranih ur ter zadano normo presegli 156%. Izkopalji so 20,5 km kanalov za vodovodno omrežje. Humanizirali so čez 15.000 m². Površin, splanirali čez 40.000 m² posevnihih brežin ter opravili še vrsto drugih zahtevnih del.

Vrednost opravljenih del je približno 11 milijonov dinarjev, predvideni program dela pa je bil presegel za 20 %. Ta dela je opravljal 708 brigadirjev, razvrščenih v tri izmene. Za svoj požrtvovalni trud je več brigadirjev, razvrščenih v tri izmene, prejelo priznanja.

Z. K.

Na Kozjanskem sta bila dva tabora mladincev, v Šentvidu pri Planini in Bistrici ob Sotli, ki smo jo obiskali. Delovna akcija je potekala v enem od najslabotnejših predelov naše domovine, kjer se na vsakem koraku čuti navezanost kraja na revolucionarno delo in življenje tovariša Tita. Te kraje imenujemo Titove kraje. Bistrica ob Sotli je le dva kilometra oddaljena od Kumrovc. Blizu je spominski park Trebče, kjer je tovariš Tito deloval kot generalni sekretar KPJ v letih 1937 do 1940. Hitrejši razvoj te krajevne skupnosti je bil omogočen tudi s prihodom delovnih brigad. Pred vojno pa so ti kraji bili zelo zaostali.

Tabor ZMDA v Bistrici ob Sotli je bil pri novi osnovni šoli Marije Broz. Vsakdo, ki ga je pot vodila mimo tabora, je bil impresioniran ob njegovi dobri ureditvi. V starejši hiši je imela brigada pripravljena prenočišča, v dveh manjših hišicah pa je bila kuhinja ter prostor namestnika komandanta akcije ter štaba naselja. Takoj zraven sta moderno urejen stadion in stara telovadnica, ki ju mladinci dobro izkoriščajo. Okolje je vse v cvetju, zastavah, parolah.

Poleg dela, ki so ga opravljali na deloviščih, so mladinci sodelovali v interesnih dejavnostih, ki so bile zelo številne in pestre.

Te dejavnosti so pripravljale ter vodile naslednje komisije: komisija za idejno-politično delo, za kulturo, za informiranje, za šport, za tehnično kulturo, komisija za SLO in DS.

Idejnopolitično usposabljanje mladincev je potekalo prek mladinske politične šole Edvard Kardelj, marksističnega debatnega krožka, Kidričeve bralne značke, predavanj na ravni brigad in naselja ter organiziranje kvizov.

Na področju kulturne dejavnosti so se mladinci udeleževali vsak dan. Večji del programa so sami izvajali, včasih pa so se povezali s kulturnimi organizacijami v okolici.

Informiranje je potekalo po sredstvih javnega obveščanja. Sami pa so izdajali brigadirski informator, razna stenska glasila ter pripravljali oddaje po zvočniku.

Veliko mladincev je svoj prosti čas izkoristilo za opravljanje tečaja cestnoprometnih predpisov, tečaja prve pomoči, tečaja za vaditelje

INFORMACIJE ZA BRUCULJE

UNIVERZITETNA KONFERENCA ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE NA UNIVERZI

Univerzitetna konferenca ZSMS je najvišji organ organizacije ZSMS na univerzi.

Univerzitetna organizacija ZSMS je enotna organizacija v idejnem organizacijskem in akcijskem smislu. Združuje vse člane ZSMS, ki študirajo na univerzi v Mariboru.

Vsak član ZSMS se mora včlaniti v osnovno organizacijo ZSMS v TOZD, kjer študira. OO ZSMS organizira zaradi intenzivnejšega dela razne komisije: za informiranje, idejnopolitično delo, kulturno dejavnost in druge. Člani OO ZSMS razpravljajo o problemih, ki se pojavljajo pri njihovem delu, o problematiki dela ter idejnopolitičnem izobraževanju. OO ZSMS mora spremljati družbeno in materialna vprašanja študentov, vsebinsko mora vplivati na delo samoupravnih organov na šoli in zahtevati, da se dosledno po samoupravni poti rešujejo problemi, s katerimi se študenti srečujejo. OO ZSMS je nosilec kandidacijskega postopka pri volitvah delegatov v TOZD, po volitvah pa spremlja njihovo delo.

Univerzitetna konferenca ZSMS (UK ZSMS) ima v skladu s statutom ZSMS status občinske konference ZSMS. Sestavljajo jo delegati, ki jih neposredno volijo člani ZSMS v OO ZSMS in delegati občinskih dejavnosti. UK ZSMS zlasti določa politiko, stališča, naloge in program univerzitetne organizacije ZSMS. Voli tudi izvršne organe UK ZSMS in občinskih dejavnosti.

Predsedstvo UK ZSMS, ki je izvršni organ univerzitetne konference, ima sedež v Tyrševi ulici 23 (v kleti študentskega doma), uradne ure pa vsak delavnik od 12. do 13. ure. Telefonska številka je (062) 22-977.

KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO ŠTUDENT

Društvo je praznovalo letos 16-letnico obstoja. Želja članov je, da bi v resnici postalo reprezentančno društvo mariborskih študentov. Društvo ima tri sekcije:

- folklorno skupino (FS),
- akademski pevski zbor (APZ) Boris Kraigher,
- skupino za izrazni ples — Point.

Letošnje leto pa bo pričela z delom tudi gledališka skupina, tako vsaj upajo pri KUD, pod vodstvom mentorjev iz Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru.

Folklorna skupina je najstarejši del KUD. Seveda s tem ni rečeno,

da so člani te sekcije tudi po letih najstarejši. Pravzaprav so le-ti najbolj poskočni, tako na odru kot tudi za njim. Vaje ima FS dvakrat na teden po dve uri, pred nastopi pa tudi več. Člani FS veliko nastopajo v Beogradu, Skopju, Varaždinu ter podolgem in počez po Sloveniji. Folkloristi tudi po nastopih ne mirujejo in s tem, tako trdijo, vedno uspešno preganjajo utrujenost. Kaj je folklor, menda vsak ve, in če vas veseli, zaplešite z njimi.

Pevci APZ Boris Kraigher dosega iz leta v leto lepe uspehe. Repertoar zbora zajema veliko narodnih in ponarodnih pesmi (ne samo slovenskih in jugoslovanskih). Dirigent zbora Stane Jurgec je med »apezejenci« zelo priljubljen. Kako tudi ne, saj že 16 let uspešno vodi zbor. Zbor tudi veliko gostuje po Jugoslaviji in v tujini. Člani imajo redne in »izredne« vaje — v Dželožu, na piknikih, praznovanjih rojstnih dnevo svojih članov in članic... Tako ne manjka zabave, veselja, petja in kdor rad prepeva, naj se vključi v APZ, saj so sveže moči vedno dobrodošle.

Point je skupina za izrazne ples, ki združuje mlade, ki jim plesanja ni nikoli preveč. To ni disko klub, temveč združitev plesa z gibi, z izrazom, s kompozicijami na odru. Torej plesalci, navdušeni za modernim ritem, priključite se!

Verjetno ste že spoznali, da KUDOVCI združujejo prijetno s koristnim. Člani so sami veseljaki, družabni in radi so skupaj. Po vajah se dobivajo ob pivo, kjer pozabijo na študij pa tudi na ljubezenske težave.

KUDOVCI barijo k sodelovanju vsakogar, ki želi sodelovati, kajti v podmladku je bodočnosti KUD Student.

Društvo ima prostore v depandansi študentskih domov, v kleti Ob parku 5, telefon 25-927.

ŠTUDENTSKI SERVIS

BI RADI ZASLUŽILI ...

Vsi tisti, ki študirajo v Mariboru eno, dve ali več let, študentski servis gotovo že poznate. Denar, zaslužen prek servisa, vam je verjetno že velikokrat prišel prav — za nabavo nove garderobe, pa za kozmetičarko, frizerja ali pa duhovno potešitev — kolikor vam je to uspelo s obiskom v kinu, gledališču, galeriji, disku itd. Za vse tiste, ki ste šele letos pričeli s študijem, pa nekaj osnovnih podatkov:

Študentski servis deluje kot servis od leta 1971, prostore pa ima v Študentskem domu IV, Gosposvetska 87, Maribor, telefon

26-491. Vanj se lahko včlanijo vsi redno vpisani dijaki in študentje vsak dan med uradnimi urami od 8. do 14. Zavpis potrebujete 2 sliki ter potrdilo o šolanju (dijaki) oz. frekventacijsko potrdilo (študentje). Servis ima evidenco del, ki so trenutno na razpolago in so vpisana v poseben zvezek. Dela so različna, od strokovnih, ki zahtevajo intelektualno znanje višje ali visoke šole, do administrativnih in tudi fizičnih del. Honorarji za izvršeno delo so odvisni od raznolikosti in težavnosti posameznih opravil, pogojev dela ter potrebnega znanja in se gibljejo od 30 do 60 dinarjev na uro.

Posebno veliko povpraševanje za delo je v počitniških mesecih in v času, ko štipendije ne dotekajo redno. Čeprav še vedno v glavnem prevladujejo dela za fante — dekleta, nikar ne obupajte! Tudi za vas se bo kaj našlo, še posebej, če obvladate stroje pisje.

Kakšnih počitnic na Tahitiju ali na Havajih si s prisluženim denarjem razumljivo ne boste mogli privoščiti, prislužili, včasih prigarali pa si boste žepnino, morda dodatek k štipendiji.

... ALI NAPRAVILI ŠOFERSKI IZPIT?

Če še ne znate voziti jeklenega konjička, pabi to radi počeli, seveda za 20 dinarjev popusta pri uri vožnje, in ste poleg tega še študent oz. dijak, je avto šola, ki deluje pri študentskem servisu, pravi naslov za rešitev vašega problema.

Sola pripravlja vsak mesec dva teoretična tečaja za vozniški izpit kategorije B, organizira pa tudi zdravniški pregled in opravljanje izpitov iz prve pomoči. In končno vas vrli inštruktorji nauče upravljati kovinsko škatlico, tako da lahko brez zadrževanja vozite pred izpitno komisijo. Če izpit opravite, je vaša trofeja v žepu, sicer pa poizkusite ponovno. Pohitite, dokler je še čas, volja in denar.

MEDNARODNI KLUB PRIJATELJSTVA

Klub združuje študente iz nevrščenih dežel in dežel v razvoju, ki študirajo v Mariboru, in ima čez 80 članov iz 17 držav: Kenije, Afganistana, Centralnega afriškega kraljestva in drugih. Začetki kluba segajo v leto 1974, ko je bil ustanovljen kot klub tujcev. MKP v pravem pomenu in vlogi, ki jo ima sedaj, pa deluje od leta 1976 v okviru univerzitetne konference ZSMS v Mariboru.

V okviru kluba delujejo tudi komisije: kulturna, športna, komisija za družbeno dejavnost, komisija za informiranje, komisija za študijska in socialna vprašanja. Zelo aktivna je tudi tolklorna sekcija.

Naloge kluba so reševanje problemov tujih študentov, predvajanje filmov, priprava razstav in folklornih nastopov.

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA V MARIBORU

Ustanovljena je bila 1903. leta z namenom, da zbira vse slovensko gradivo, nastalo na Štajerskem, gradivo o štajerskih Slovencih ter kraji, v katerih živijo. V svojem razvojem obdobju je prerasla v tip splošno znanstvene knjižnice in končno prešla v univerzitetno knjižnico, katere namen je v prvi vrsti zadovoljevati potrebe višjih in visokih šol, torej pomeni povezovalko in pospeševalko smotno zasnovanega univerzitetnega knjižnično-dokumentacijsko-informacijskega sistema, v katerem sodeluje s knjižnicami na višjih in visokih šolah in išče sodobne metode dela za najboljše izpolnjevanje osnovne naloge — služiti z zbiranjem, strokovno obdelavo in posredovanjem knjižničnega gradiva študiju in raziskovanju v okviru univerze. Univerzitetna knjižnica ima danes prek 300 tisoč kosov knjižnega gradiva in kot arhivska knjižnica zbira in hrani vse, kar je tiskano in razmnoženo na območju Slovenije. Posebej velja omeniti stare časopise in revije, med katerimi so nekateri slovenski unikati. Publikacije v jezikih jugoslovanskih narodov knjižnica naroča v izboru, vendar zaradi pomanjkanja denarja kupuje le malo publikacij, ki izhajajo v inozemstvu. Poleg tega hrani knjižnica še ostalo gradivo v posebnih zbirkah, med katerimi so dragoceni rokopisi, glasbena dela, geografsko in drugo kartografsko gradivo, drobne tiske (letake, razglednice, programe itd.), mikrofيلم, gramofonske plošče in kasete. V zadnjem času se knjižnica zlasti trudi, da bi zajela čim več raziskovalnega gradiva, ki nastaja v delovnih organizacijah mariborskega območja. S tem bo omogočila strokovnjakom in študentom dostop do gradiva, ki vsebuje najnovejša znanstvena dognanja, prav tako pa bo v okviru svojih funkcij kot domoznanska knjižnica izpolnjevala fonde z gradivom, ki nastajajo v severovzhodni Sloveniji. Univerzitetna knjižnica se je vključila v mednarodni sistem izposojanja in razvila na tem področju živahno dejavnost. Redno naroča knjige in fotokopije člankov iz drugih knjižnic Slovenije in Jugoslavije pa tudi iz tujine.

Nekdanja funkcija knjižnice, ki je bila v zbiranju in shranjevanju kulturnih spomenikov, se je preusmerila v službo uporabnikov — študentov in profesorjev na univerzi. Knjižnica je odprta med šolskim letom med 8. in 18. uro, velika čitalnica je odprta do 19.30. Izposojevalni rok za knjige je praviloma mesec dni. Izposojevalnine ni oziroma je vračunana v članarino, ki znaša za šolsko leto 10 din. Studentje, preden se torej odločite za nakup dragih študijskih pripomočkov, se vsekakor pozanimajte v univerzitetni knjižnici.

Le malokdo se lahko pohvali, da je zdrav kot »riba« — da mu nič ne

manjka. Enkrat glavobol, pa težave z želodcem, živčna napetost ob izpiti, vse to so težave, ki nam večkrat ne prizanesejo.

Za zdravstveno varstvo študentov, ki študirajo na mariborski univerzi, skrbi dispanzer za zdravstveno varstvo študentov. Svoje prostore ima v paviljonu Ob parku 5. V okviru dispanzerja poslujejo:

1. splošna ambulanta za kurativno in preventivno dejavnost (vsak delavnik od 7. do 12. ure),
2. dve zobozdravstveni ambulanti z zobotehničnim laboratorijem (vsak delavnik razen petka od 7. do 19. ure),
3. diagnostični laboratorij,
4. psihohigienska posvetovalnica (vsak delavnik od 7. do 12. ure),
5. ginekološka ambulanta (vsak ponedeljek in četrtek od 6. do 10. in od 10. do 12. ure. — samo za kontracepcijo).

ŠTUDENTSKI POKRAJINSKI KLUB

Poglavitna naloga koordinacijskega sveta pokrajinskih klubov (KS PK) je koordinacija dela med posameznimi pokrajinskimi klubi.

Posamezni pokrajinski klubi vključujejo študente določene regije, ki študirajo na eni izmed šol mariborske univerze.

V preteklem študijskem letu je v KS PK delovalo 14 pokrajinskih klubov — dolenskih, šaleških, primorskih, žalskih, istrskih, celjskih, koroških, posavskih, ptujskih in laških študentov, občine Šmarje pri Jelšah in klub študentov občine Slovenske Konjice.

Namen in naloge KS PK so: aktivno vključevanje članov pri reševanju štipendijske politike, povezovanje s TOZD in OZD v matičnih občinah, spoznavanje članov kluba s samoupravljanjem v podjetjih, organiziranje medsebojne pomoči med člani, seznanjanje novih članov z možnostmi in načinom študija, organizacija izletov, obisk gledališč, filmskih in opernih predstav.

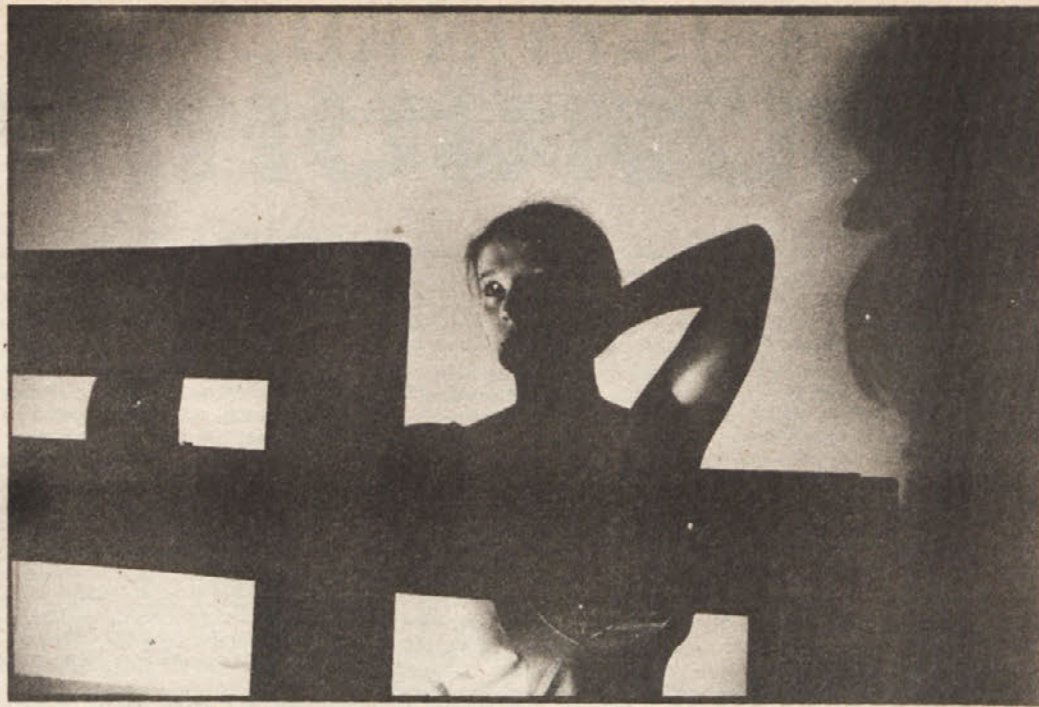
Vsi klubi delujejo v okviru združenja, to pa v okviru univerzitetne konference ZSMS Maribor. Prav tako se člani klubov vključujejo v vsakoletne aprilsko-majske študentske prireditve. V okviru združenja deluje tudi sekretariat ZK, pri posameznih klubih pa so ustanovljeni aktivni ZK.

Združenje in njegovi posamezni klubi imajo prostore v študentskem domu III pri predsedstvu UK ZSMS, Tyrševa 23. Uradne ure so vsak dan med 12. in 13. uro, telefon 22-977.

ZDRAVSTVENO VARSTVO ŠTUDENTOV

Psihološko pomoč dobe študentje v psihohigienski posvetovalnici. Oblike tovrstne pomoči pa so: svetovanje, psihološko vodenje in psihoterapija glede na ugotovljene oblike in stopnje težav.

Za študentke pa je vsak ponedeljek in petek od 6. do 12. ure odprta ginekološka profilaktična ambulanta, kjer skrbe za zdravstveno varstvo v zvezi z načrtovanjem družine, preprečevanje splava in kontracepcijo ter zdravstveno varstvo študentk zaradi preprečevanja in zdravljenja ženskih bolezni, zlasti zgodnje odkrivanje malignih obolenj genitalij in prsnih žlez.

Zelo aktualna so vprašanja v zvezi s spolnostjo in kontracepcijo, ki ji posveča zdravstvena služba posebno pozornost.

Nekatere probleme lahko rešujemo sami, individualno. Od iznajdljivosti in sreče je odvisno, če bomo z rezultati zadovoljni. Kadar pa gre za težave s področja medicine, je najbolje, če zavijemo v dispanzer in se posvetujemo z zdravnikom, četudi ugotovimo le utrujenost ali lažje oblike nerazumevanja. K utrjevanju zdravja pa nedvomno sodi tudi povezovanje z naravo, aktivno ukvarjanje s športom, planinarjenjem. Ne samo v počitnicah, tudi v času študija ne smemo pozabiti na to.

ŠTUDIJI IN GLASBA

Takšen naslov ima oddaja mariborskih študentov, ki je na sporedu radia Maribor vsak ponedeljek od 18. ure do 18.30; vsak drugi petek od 8.10 do 9. ure pa je na sporedu prav tako študentska oddaja Mariborski bruc.

Oddajo pripravljajo študentski uredniški odbor v sodelovanju z rednimi občasnimi sodelavci. Vrata oddaje so odprta vsem, zato vabimo vse, ki imate veselje do pisanja in sposobnost kritičnega opazovanja, da se zglasite na Radiu Maribor, Koroška cesta 19, kjer se boste z urednikom dogovorili za sodelovanje, ali nam pišete.

Torej vsi tisti, ki občutite nepravilnosti in se srečujete z vsakdanjimi problemi pri študiju v samoupravi in družbenopolitični praksi, prispevajte svoj delež pri reševanju omenjene problematike, saj le s skupnimi močmi bomo lahko izboljšali kakovost, izvirnost in aktualnost naše skupne oddaje, popestrene s prijetno glasbo.

IAESTE

je mednarodna organizacija za izmenjavo strokovnih praks za študente tehnike.

IAESTE (International Association for the Exchange of Students for Technical Experience) je organizacija, konzultativno povezana z UNESCO in Mednarodno organizacijo dela (ILO). Sekcija te organizacije že nekaj časa aktivno deluje na visoki tehniški šoli. Sodeluje lahko vsakdo, ki ga to delo zanima. V zimskem času hodijo člani te organizacije po delovnih organizacijah in skušajo dobiti zagotovila, da bodo le-te v poletnih mesecih pripravljene sprejeti na prakso enega ali več študentov. Od števila zbranih praks je odvisno, koliko ponudb bo organizacija dobila iz tujine. Vsaka sekcija dobi toliko tujih praks, kolikor jih je nabrala v domačih podjetjih in jih poslala za izmenjavo. Pred izmenjavo je potrebno zbrati število interesentov, ki želijo na prakso v tujino. Prijavljeni študentje morajo izpolnjevati določene pogoje glede študijskega uspeha, znanja tujega jezika, starosti in podobno. Sekcija ima svoje prostore na visoki tehniški šoli v Mariboru, Smetanova 17, telefon (062) 25-641.

AIESEC

je mednarodna organizacija za izmenjavo študentov ekonomije. Vključuje 53 držav, med katerimi je tudi Jugoslavija.

AIESEC (Association Internationale des Students en Sciences)

Economiques et Commerciales) organizira tudi prakso in bivanje tujim študentom v Sloveniji, praktično pa nudi različne ugodnosti (popuste pri vožnji, sokritje potnih stroškov ipd.).

Osnovni cilj organizacije je izpopolnjevanje znanja študentov ekonomije ter razvijanje prijateljskih odnosov med državami članicami. Student, kijo tej organizaciji odpotuje na prakso v tujino, se tam izpopolni v znanju tujega jezika, kar omogoča širjenje idej miru in mednarodnega razumevanja.

V AIESEC je Jugoslavija na vidnem mestu, saj je tretja po številu študentov, ki gredo vsako leto na prakso v tujino. Vsako leto opravi prakso v tujini približno 300 naših študentov.

Pododbori AIESEC so danes skoraj na vseh ekonomskih fakultetah ter višjih in visokih šolah.

Pododbor AIESEC deluje na visoki ekonomsko komercialni šoli že 16 let. Vsako leto prireja tudi poletno šolo samoupravljanja, namenjeno študentom iz tujine. Prav tako delujeta pododbor na VEKS v Celju in na visoki šoli za organizacijo dela v Kranju.

ZABAVA

Če mislite, da boste imeli v Mariboru težave samo s študijsko literaturo, hrano in stanovanjem, se motite. Tudi zabavo boste imeli kar precej težav, še posebej, če niste preveč iznajdljivi.

Na voljo sta vam dva diska, velikokrat slab spored v kinematografih in zelo malo koncertov. Tistim, ki se radi rekreirate v disko klubih, sta na voljo dva: na Fontani in v Pristanu. Bolj vam priporočamo disko v Pristanu, saj je bliže mestu, pa še malo cenejši je in manj »sminkerski« kot na Fontani. Spored v mariborskih kinematografih je večkrat precej klavrn, razen če se ne navdušujete za cenene karate filme in razne limonade. Obisk v kinu vam priporočamo samo, če dežuje in če res nimate početi kaj pametnejšega. Tistim, ki se zanimajo za resno glasbo, priporočamo koncertni abonma, saj so koncerti precej kvalitetni. In kaj naj priporočimo vsem tistim, ki niso tako navdušeni za resno glasbo? Žal vam ne moremo priporočiti ničesar, ker drugih koncertov v Mariboru ni (o pač: vsako leto gostujejo Ljupka Dimitrovska, Džo Marčić, Pro Arte...). Pa prijetno (ne) zabavo!

HRANA: KJE? KAJ? PO ČEM?

Verjetno je zelo malo študentov, ki v Mariboru nimajo težav s prehrano. (Seveda ni mislimo tistih, ki se hranijo lepo doma pri mamicah). Resda v današnjem času premoremo velike pa malo manjše restavracije, menze, gostilne in v skrajnem primeru tudi kakšen bife, pa se vendar ne moremo pohvaliti, da s prehrano študentov v Mariboru ni težav. Nasprotno, zdravo hrano, primerno študentskemu žepu, je zelo težko dobiti oz. najti. Zato smo se na uredništvu Katedre odločili, da pogledamo malo v restavracije in lokale ter vam skušamo svetovati, kje se lahko dobro in poceni hranite. Gotovo bo takšna informacija koristila brucem, ki imajo v teh jesenskih dneh že tako kopico problemov.

Pri zbiranju informacij nas je še posebej zanimalo: kakšna je cena posameznega obroka, ali se je potrebno abonirati, kje se lahko kupujejo bloki in kakšen je ambient

kakor tudi odnos gostincev do gostov.

	Cena
Kosilo	38,00 din
Večerja	32,00 din

Bloke lahko kupite v upravi restavracije Center. Prehranjevanje brez blokov je občutno dražje.

	Cena
Kosilo	40,00 din
Večerja	28,00 din

Bloke lahko kupite v blagajni poleg bifeja v II. domu. Restavracija je samopostrežnega tipa, kvaliteta

	Cena
Kosilo	75,00 din

Bloke lahko kupite pri blagajni restavracije. Tako kvalitetno hrano kot ambient vam priporočamo.

Bife na VEKS (nova VEKS) Kosilo 40,00 din Odprto od 7. do 14. ure

Kvaliteta hrane je zadovoljiva. Prostor je precej zakajen.

Restavracija Koper (Glavni trg)

1. meni 66 din

2. meni 62,00 din

Cena za študentski žep še kar primerne.

Turist (Partizanska cesta)

1. meni 85,00 din

2. meni 95,00 din

Ne priporočamo pred vsem cen.

3. meni 100,00 din

Restavracija Center — Prešernova 3 (blizu stare VEKS)

Čas
11. — 15. ure
18. — 21. ure

ga tipa. Kvaliteta hrane ni najboljša, prav tako ambient.

Menza v študentskih domovih (Ob parku 5)

Čas
12. — 13.30 ure
18. — 19.30 ure

hrane ni najboljša.

Mestna restavracija — Koroška cesta 3 (Glavni trg)

Čas Restavracija je odprta od 5. do 22. ure.

Hotel Orel — restavracija Orlič, Volkmerjev prehod.

Restavracija je samopostrežnega tipa. Kvaliteta hrane je dobra, vendar so obroki majhni. Restavracijo vam priporočamo za malico in zajtrk.

Po obisku vseh omenjenih restavracij sva s kolegico ugotovila, da se študentu glede prehrane v Mariboru ne piše nič kaj dobrega. O zdravi prehrani, vsaj takšni, kakršno nam priporočajo strokovnjaki, ne moremo napisati nič kaj pohvalnega. Res je, da si študent zagotovi kvalitetnejšo hrano, kolikor izbira jedi po naročilu. Vendar pa je to z majhno štipendijo nemogoče.

Pri abonentskih obrokih pa nam vse preradi ponujajo ovelo solato, enoličnost jedilnikov in majhne obroke. Pa tudi ambient je v večini restavracij vse prej kot prijeten. Tako se naprimer načrtovalci velike samopostrežne restavracije Center gotovo ne hranijo v njej, saj bi jo gotovo v tem primeru preuredili, saj se gost v njej počuti podobno kot delavec v veliki montažni tovarni, ko opravlja eno od svojih vsakdanjih enoličnih operacij. V tem pogledu vam predlagamo, da se raje hranite v manjših lokalih, kjer se boste zagotovo prijetneje počutili in vam bo tudi kosilo bolj teknilo. Pa dober tek.

KULTURA

V Mariboru imamo več kulturnih ustanov, ki jih je vredno obiskovati.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR

je ena izmed najpomembnejših kulturnih institucij v Mariboru. Tako tudi SNG Maribor opravičuje svojo zgodovinsko in družbeno vlogo v severovzhodni Sloveniji s svojim pomembnim kulturnim deležem. Ni potrebno posebej poudariti, da ta institucija pomeni razširjanje različnih zvrsti gledališke umetnosti, kot so: drame, opere, baleti in druge eksperimentalne oblike.

Poleg predstav na velikem odru pripravljajo SNG Maribor vsako leto tudi predstave na malem odru in v Kazinski dvorani.

Tudi letošnje gledališko sezono je SNG Maribor pripravilo bogat repertoar novih del, pa tudi ponovitev iz prejšnje sezone. To velja za dramo kot za opero.

Letos bodo ponovno razpisali študentski abonma. Vsekakor vam ga zelo priporočamo, saj je Slovensko narodno gledališče v Mariboru med najkvalitetnejšimi v Sloveniji.

MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE MARIBOR — Heroja Tomšiča 5

Osnovno poslanstvo muzeja je razvijanje socialističnega patriotizma — zlasti pri mladih na osnovi negovanja revolucionarnih in borbene tradicije NOB. Zato muzej ni izključno kulturno muzejska ustanova, temveč je obenem še prosvetna in znanstvena institucija, ki pokriva območje severovzhodne Slovenije.

Muzej zbira in hrani gradivo iz zgodovine naprednega gibanja pred letom 1941, NOB ter povojne socialistične izgradnje. Še posebej je vredna ogleda zbirka Maribor med NOB.

Osnovna naloga muzeja je približati pridobitve NOB mladi generaciji in jo seznaniti s trdim bojem starejše generacije, ki je v zgodovinskem trenutku izborila svojo in našo prihodnost.

POKRAJINSKI MUZEJ — Grajska 2

Svoje prostore ima v mariborskem gradu, v enem najpomembnejših kulturnih spomenikov iz časa renesanse in baroka.

Muzej ima stalno arheološko zbirko s prazgodovinskimi in antičnimi najdbami, etnološko in kulturnozgodovinsko razstavo s področja Podravja in Pomurja. Posebej velja omeniti bogato zbirko baročnega kiparstva iz 18. stoletja in kostumsko zbirko s historičnimi, modnimi in vojaškimi nošami od 18. do 20. stoletja. Zbirka je edina te vrste v Sloveniji. Muzej prireja tudi občasne razstave, kjer prikazuje gradivo, ki sicer ni v stalnih zbirkah.

Poleg obiska v obeh omenjenih muzejih vam priporočamo, da stopite še v Likovni salon Rotovž, Rotovski trg 1, in v Umetnostno galerijo v Strossmayerjevi 6, saj boste tudi tu našli marsikaj zanimivega.

ŠTUDENTSKE PRIREDITVE

Študentske prireditve potekajo čez vse študijsko leto in obsegajo vse občudnijske dejavnosti od športne do kulturne. V preteklem letu je bil poudarek na športnih in kulturnih prireditvah, kar je predvsem posledica nedela večine komisij v osnovnih organizacijah ZSMS po vseh šolah. Podobno je tudi na univerzitetni konferenci ZSMS, kjer ni o delu komisij ne duha ne sluha. Dela je ogromno, tudi od vas novepečenih brucov je odvisno, kako bodo občudnijske dejavnosti na vaši šoli zaživele.

Pridružite se torej kakšni komisiji: če vas zanima plakatiranje ali šolsko glasilo — priključite se komisiji za informiranje; če pa se zanimata za kino, likovnost ali glasbo, vam je na voljo kulturna komisija. Tu so šport in še nanoga druga zanimiva področja. Vsakega izmed vas nekaj prav gotovo zanima in veseli. Če boste opazili, da v posameznih komisijah na vaši šoli ni vse v redu oz. ni vse tako, kot bi moralo biti, napišite članek za Katedro in radi ga bomo objavili. Svoj višek dosežejo vsako leto študentske prireditve v mesecih aprilu in maju — aprilsko-majske prireditve, ki so nekakšen zgoščen prikaz dela čez vse leto. Takrat gostujejo v Mariboru tudi študentje z drugih univerz.

In ne pozabite, študentsko življenje ni samo buljenje v knjige in skripta, ampak tudi kaj bolj ustvarjalnega.

MINERALČKI IN KULTURA

FESTIVAL KOMORNE GLASBE 20. STOLETJA

— RADENCI 80

Radenci bi bili brez zdravilišča in z njim povezani hotelov kaj klavirna vas, toda Radenska s svojim svetovnim ugledom in solidno finančno ravnijo kar uspešno veča ugled tega kraja. Občudovanja vredno je, da ne skrbijo samo za materialno plat življenja, ampak da zelo radodarno (in to kljub stabilizaciji) podpirajo tudi kulturne prireditve. Tako v Radencih skorajda ne mine dan brez kake razstave, koncerta ali česa podobnega. Sploh je zelo pozitivno, da Radenci (za razliko od večine ostalih zdravilišč) ne omejujejo zabave in kulture le na redne promenadne koncerte v stilu »plehband«.

Prav gotovo pa je vsakoletni festival komorne glasbe tega stoletja dogodek zase vsaj v slovenskih, če ne celo v jugoslovanskih razmerah (pomembnejši v smislu sodobnega glasbenega in umetniškega ustvarjanja je najbrž le zagrebški bienale). Predsednik medobčinske kulturne skupnosti Pomurja tov.

Rajko Stopar je v otvoritvenem govoru poudaril vlogo RTV, ki prek mednarodne organizacije ponese v svet ime Radenc in predvsem Radenske, ob tem pa je omenil tudi, da na ta festival ni treba iti v kulturne centre naše ožje domovine, ampak je tako rekoč blizu predvsem ljudem iz okolice; povedal je tudi, da je za programski izbor festivala edino merilo objektivna kvaliteta. Za ta govor menim, da je (z izjemo tistega o kvaliteti) tipičen primer tega, kako je mogoče z lepimi, a vodenimi besedami opravičevati stvari, ki sploh niso tako dobre, kot bi jih želeli prikazati (sicer pa smo na prazne besede tako ali tako navajeni na vseh področjih življenja). Glasba, ki jo izvajajo na tem festivalu, ima namreč razmeroma ozek krog poslušalcev. To so v glavnem poznavalci, ki so večinoma koncentrirani v večjih mestih, ljubitelji, čeprav redki, pa pripadajo predvsem mlajši generaciji, ki se prav tako povečini zadržuje v mestih. Med publiko ni bilo opaziti ravno mnogo domačinov, tudi rednih zdraviliških gostov je bilo bolj malo. Prevladovala je kulturniška visoka družba. Sploh me je prvi dan najbolj zbudilo da luxe hotelsko vzdušje in sploh vse, kar je vsaj na prvi pogled v nasprotju z nekdanjo priljubljeno parolo: »Kulturo narodu!«

Vendar pa moramo priznati, da je radenski festival doslej le imel precej pozitivne učinke, kajti prek seznanjanja strokovnjakov z dosežki sodobne »klasične« ta glasba vsaj tu in tam prodrla tudi na programe bolj obiskanih koncertov (v Mariboru smo v pretekli koncertni sezoni imeli priliko slišati dve zares izjemni komorni skladbi tega stoletja — de Fallov Koncert za čembalo in komorni orkester v izvedbi mariborskih glasbenikov in solista Janka Šetinca in Godalni kvartet razmeroma mladega sovjetskega skladatelja Silvestrova v izvedbi kvarteta Lisenko iz SZ).

Za komorno glasbo je sploh že od nekdaj značilno, da je bolj introvertna, zaprta in obenem manj zunanje bleščeča, zato pa velikokrat bolj prefinjena in dognana od simfonične glasbe. Ne le, da jo izvaja manj glasbenikov, ampak se tudi bolj poda manjšim prostorom z manj poslušalci, kar ustvari pristnejše in bolj intimno ozračje, ki pogosto omogoča nekak duševni beg iz širših družbenih in moralnih spon sveta. Komorna glasba zato v zadnjem času pridobiva vedno več privrženec, ponekod lahko govorimo celo o triumfu komorne nad simfonično glasbo. Komorna glasba pa je tudi sicer zelo praktična, ne potrebuje ne vem kakih posebnih prostorov za izvajanje in je zelo

učinkovita kot popularizatorica klasične oz. »resne« glasbe.

V zadnjem času — predvsem v stilnih obdobjih proti koncu in po prevladi neoromantičnih smeri, sploh pa po 2. svetovni vojni — se je glasba nekako osvobodila strogih norm stare klasične in je, čeprav na začetku nekoliko negotovo, rekla bi arhaično, stopila po svobodnejših novih poteh, ki so pogosto res služile le ekskluzivnosti in nenavadnosti, vendar se je hkrati oblikovno in vsebinsko bogatila in izpopolnjevala do take stopnje, da jo lahko danes mirno postavimo ob dela znanih starih klasikov, kot so npr. Bach, Mozart, Chopin ali Beethoven. Čeprav je bilo v sodobnejši glasbeni zgodovini pogosto čutili močne nacionalistične vplive, ta nacionalizem ni bil agresivno prodoren, kot npr. pri Wagnerju ali Straussu, ampak nekako bolj chopinovsko umirjen. Spomnimo se npr. le del Bele Bartoka, verjetno najbolj znanega in priljubljenega novodobnega skladatelja, enega od utemeljiteljev novega 12-tonskega kromatičnega tonskega sistema, in Arnolda Schönberga (njegovo skladbo so izvajali tudi v Radencih), ki je podal tudi številne osnove za razvoj atonalne glasbe in novih izraznih možnosti.

Sam festival se je začel v petek, 26. septembra, ob 19.30 z otvoritvijo razstave grafik pod skupnim naslovom Ptica v pokrajini, akad. slikarja Vladimira Makuca. Tematsko je razstava zelo dobro izbrana, saj na neki način sovpadajo z marsikaterim razlogom za preobrat v glasbi in umetnosti — stilizacijo ptic, ki so nekak simbol svobode ali vsaj želje po svobodi, postavlja v okolje iz tehničnih in potrošniških artiklov, s čimer nekako nakazuje željo po begu oz. uporju iz takega ponarejenega sveta. Tudi predvajana glasba je precej podobna — teži k preprostosti, pristnosti in izvirnosti.

Nato je bil v Stekleni dvorani koncert poljskega godalnega kvarteta Varsovia. Najprej so izvedli kar 40 minut trajajoč Godalni kvartet v d-molu, št. 1, op. 7, Arnolda Schönberga. Skladba je izjemno dognana in občutena, precej sorodna ekspresionistični glasbi. Čeprav zveni zelo klasično, daje pazljivejšemu poslušalcu veliko novega. Prvič so izvedli tudi Krekov Godalni kvartet, ki je sicer oblikovno izredno dognana skladba, vendar ji manjka prave pristnosti in globine. Zdi se, kot da je pisana po naročilu brez prave duhovne poglobljenosti. Kot tretjo točko so izvedli (prvič v Jugoslaviji) skladbo Vibration en forme de rondo znane poljskega avantgardista Tadeusza Bairda. Čeprav skladba zveni nekoliko arhaično, je predvsem iz oblikovnega vidika zelo zanimiva, predvsem glede dobrih mere novatorskih prijemov. Verjetno je širšemu krogu poslušalcev bolj znan avtor zadnje točke koncerta Krzysztof Penderecki, katerega Godalni kvartet št. 2 je kljub sorazmerni enostavnosti dosegel izjemen učinek predvsem s svojo domiselnostjo, harmonično popolnostjo in odkrivanjem popolnoma novih izraznih možnosti te sicer klasične zasedbe. Tudi izvedba je bila na zares zavidljivem nivoju in moram reči, da mi je bil ta koncert najbolj všeč.

V soboto dopoldne je bil zelo zanimiv kolokvij. Začel ga je naš priznani strokovnjak dr. Bojan Bujič, sicer predavatelj v Oxfordu, z esejskično obarvanim predavanjem z naslovom Komorna glasba 20. stol.: kulturna in kompozicijska dilema nekega žanra, v katerem je zanimivo in strnjeno osvetlili problem komorne glasbe moderne

dobe. Sledilo je predavanje dr. Andreja Rijavca o vprašanju formiranja slovenske komorne glasbe, v katerem je orisal razvoj komorne glasbe na tleh naše ožje domovine od svojih začetkov do 2. svetovne vojne. V diskusiji pod vodstvom moderatorja dr. Danila Pokorna so diskutanti nakazane teme prostorsko (osvetlili so komorno glasbo na Hrvaškem in v Benečiji) in časovno (novejša dogajanja pri nas in po svetu), pa tudi tematsko (glede družbenega pomena ...) razširili.

Popoldne je sledil koncert čembalistke Olivere Durdevič ob sodelovanju mezzosopranistke Aleksandre Ivanović, obeh iz Beograda.

Poleg treh skladbtujih avtorjev (Aleksander Čerepin: Suita, op. 100; György Ligeti: Tri skladbe; William Penn: Fantazija za obovočene čembalo), ki vsi spadajo v sam vrh svetovne avantgarde, sta predstavili tudi dela treh beograjskih skladateljic: Sub rosa Vere Milanović je zanimiva skladba za čembalo in mezzosopran, kjer je slednji uporabljen kot instrument; Na robu tisoč in ene noči Ingeborg Bugarić je nekakšen samospev, vendar glas in čembalo nista zadovoljivo povezana in sploh skladba ne deluje kot homogena celota; Od domačih avtoric me je še najbolj navdušila Ivana Stefanović s skladbo Paysage za čembalo in magnetofonski trak, ki na neki svojevrsten način še najbolj spominja na dela impresionistov. Vse skladbe domačih avtoric so bile predstavljene prvič, odpadla pa je krstna izvedba Kureljiceve skladbe, ker je avtor ni uspel pravočasno končati. Sploh pa je razveseljivo, da v prejšnjem stoletju skoraj pozabljeni čembalo spet pridobiva na veljavi.

Zvečer je nastopil jazz kvartet Toneta Janše, ki se je predstavil z lastnimi skladbami in improvizacijami na znane teme. Koncert je bil (za razliko od tistega pred kakimi tremi leti v Mariboru) na izredno kvalitetnem nivoju.

Jazz je sicer pogosto precej klišejska glasba, vendar je to omiljeno z (za razliko od »klasične«) možnostjo individualne angažiranosti izvajalcev preko improvizacije. Ko smo že pri tem, je nujno treba omeniti izjemen solo basista Jeffa Wohlgelanda, pa tudi ostali so se izkazali tako v solistični kot tudi v kolektivni improvizaciji.

Zadnji koncert festivala (v nedeljo dopoldne) je izvedel Slovenski kvintet trolil. Od tujih skladb so izvedli Suito Williama Bergsme in Stanleya Weinerja in Chaconne in Finale Malcolm Arnolda — vse zelo uspešno. Izredno pa so presenetili tudi s skladbami avtorjev: Fanfare in nokturni Iva Petriča, Elementi Primoža Ramovaša, poseben zanimivi in tudi že svetovno priznani Kriki za recitatorja, trobilni kvintet in elektronski šum z besedilom Tomaža Salamuna in krstna izvedba skladbe Divertimento II tržaškega skladatelja Pavla Merkušja.

Festival se je torej končal, drugo leto pa bo zopet, najbrž podobno dober, a neodmeven, kot vselej doslej, skratka, namenjen posvečenim izbrancem. Lepo in prav je, da Radenci s tako zavzetostjo organizirajo svoj festival, toda prav bi bilo, da bi ob podpori koncertnih poslovalnic drugih slovenskih mest izvajalci, če že pridejo v Radence, obiskali s svojimi koncerti vsaj še Ljubljano in Maribor, kajti zanimanje za tovrstno glasbo obstaja in škoda bi bilo, da bi šla neopazna mimo nas.

DARINKO KORES.

KOLENDAR GLOSARIJ, ADUTI

KDO JE ZDAJ NA ŠTIHU?

Brez dvoma zapisnikarji ne pišejo zapiskov o jeziku, pa naj gre za te, ki so preverjeni in zlahtno oplemeniteni s slovenščino, ali za one, katerih dolgčas in zehavost zevata od seje do seje; skratka, jezik ni zadeva puritancev, filistrskih učenjakarjev, šolskih papirničarjev, estetskih ne-dohranjencev, dušebrižnih koristolovcev, strogih strokovnjakov, usodnih črnogledov, drastičnih slovenoljubov, jezičnih drkačev, nacionalnih zaščitnikov, literarnih zgodovinarjev ... in nemara še cele vrste univerzalnih vseznalcev. Ob tem pa lahko postavimo vprašanje, ali je jezik resda posoda. Je nočna posoda, mar kuhinjska posoda, namizna ali čajna, lončena ali keramična, kovinska ali celó lesena posoda, sploh posodica materinega mleka, s katerim bojdja že pijemo pa vsrkavamo vase tudi materinščino? Ali pa je sploh mogoče, tudi morda v prispodobi, da bi zajemali iz »posode samospoznavanja«? Norčljivost usod in posodja izraža odpor proti tujim jedem?

Hoté si oglejmo Stihov »Zapisek o jeziku« v letošnjem Prešernovem koledarju, 9 stran 92—94. Iz Zapiska o jeziku je mogoče razbrati zagrenjeno narav znamenitega, bojevitega Bojana Stiha, vso prežeto s skrbjo za jezik, pa tudi bojeviti

klic k Nacionalnemu odboru za zaščito slovenskega jezika. Trumoma naj se Slovenci, Slovenke, Slovenčki in Slovenčice zberemo v Nacionalni odbor za zaščito slovenskega jezika, seveda, po Stihovem, v okviru socialistične zveze. Salamun, Zajc, Gajšek, Strniša, Zagorčnik, Veno Taufer, Forstnerič, Kovič in Košuta, Kravos, Polanšek, Kokot, Niko Grafenauer, Olaj in Makarovičeva, Slavko Jug in Ervin Fritz, Kramberger, Cundrič, Tit Vidmar, Krakar, Zlobec, Menart, Pavček, Udovič ... in vrsta pesnikov, Prešernovih naslednikov, pa še Vogel, Kuntner, Jesih, Ivo Svetina, Kralj ... , tokrat v svojem spisu Stih noče kaditi pipe miru, izvlekel pa je bojno sekuro, gotovo najočitnejše s stavkom v oklepaju: »Pogovorni jezik je pot v barbarstvo!«, 94. stran letošnjega Prešernovega koledarja, tako da postavlja samó in zgolj kategorični imperativ namesto neštetih mogočih tehničnih imperativov.

Totemistični jezikovni nazori odkrivajo s tem v slovenskem narodnem jeziku plemenske zasnove. Izpisna doba našega na-roda pa je že za nami, kajpak, tudi tedaj, ko nas vrača Zapisek o jeziku v izšolano leporečje. Hrbeničarji v človeški podobi kakor da tedaj izumirajo?

Jokavci porekó v zropotali ihti, češ kakšna nesreča da je prišla nad dolino Sentflorjansko, pa naj bo to »novodobni ilirizem«, nejezikovna, neslovenska in nekulturna vzgoja generacije v tehničnih šolah, ki so že itak nosilec razčlovečenja človeka. »Ali celo »Massmedia« kot zastrupiljvalec slovenske jezikovne zavesti in samozavesti ... Enostransko je takšno Stihovo prerokovanje iz jezikovnih kart. Zeljarstvo v jeziku sproti pozabi, da je tudi Prešernov koledar tehniško delo, ki so ga opravili delavci tiskarne CGP »DELO« v Ljubljani po svojih močeh in ustrezni tehniški izobrazbi, je tedaj proizvod jezikovne, slovenske in kulturne generacije v tehniških šolah, ki ustrezno oblikujejo in vzgajajo človeka samoupravljavca, — je množično občilo (če se odrečemo izrazu massmedia), ki je namenjeno naši demokratični javnosti, — poimenovan po Francetu Prešernu in kot koledar oziroma množično občilo nikakor ni zastrupiljvalec slovenske zavesti in samozavesti. In ne nazadnje se vprašajmo, komu so namenjene fraze o »Bogu in bogovih«, kateremu bogcu in katerim boštvom, ali drugače, komu poje Stih levite in kozje molitvice? Komu zvoní?

- Martin Et -

PRIJATLI PRAŠAJO ME, KAM?

REVIJE IN PISATELJ

Na Štatenberškem srečanju v Gorici pri Podlehniku je France Forstnerič zbranim pisateljem, časnikarjem in televizijcem povedal, da bomo, ako le utegnemo, nekolikanj spregovorili o slovenskem revialnem tisku. Ali — ali pozicija se je razjasnila, ko je prišel na dan z »informacijo« Drago Jančar, ki je govoril o eni sami reviji, sicer se še ne ve pravzaprav o kateri, menda o nekakšni v zraku viseči publikaciji, za katero se je zavzelo 60 podpisnikov v našem osrednjem dnevniku, hkrati pa je bilo mogoče zunajradno slišati, naj bi se publikacija imenovala brčkone Krizis. Skratka, skupina mislečih bitij, razvrščena v skupnice ali podskupine, naj bi ustanovila ob sodelovanju družbene skupnosti novo kulturno revijo. Tako se je seve izključna pravica do diskusije sprevrgla na Štatenberškem srečanju bolj v pričakovanje in v naznanilo, da bomo v revialnem tisku razpravljali na članskem sestanku Društva slovenskih pisateljev 1. oktobra letos. Odločno mislim, da se diskusije naj nikar ne spremenijo v vrnilec ali v reševanje križank, skratka v pavšaliziranje, pa tudi ne v kritiziranje v smislu Kritike čistega uma. Presodnost od družbeni potrebi kot temeljni človeški, dasiprav raznovrstni

svobodi — od eksistencialne, politične, narodnostne, jezikovne, verske, osebne in javne ... — je nujno naravnana v možnosti, ne v fikcijo niti skoz samovljo.

Človek je danes tolikanj zoon politikón kolikor homo faber in homo poeticus kakor homo oeconomicus. Le da ne gre navzlicno in vnaprej kljubujoče ločevati teorije od prakse, zamisli od veščine, navdiha od ustvarjalnega napora. Oponosljivost sodi sicer med grše kulturne navade in pomeni pri nas že pravicato tradicijo. V štatenberški komunikativni diskusiji sem zategadelj postavil vprašanje, ali bomo razpravljali o eni sami reviji, ki je (še) ni, ali o revialnem tisku na Slovenskem. Elitizem starega kova in po kopitu starega kovarstva da je preživel, sem globoko prepričan. Ko pa bi se zgolj in le skupine (samo) voljno izmišljale projekte za ustanavljanje novih in novih revij, bi lahko takšno početje šlo v nedogled, danes bi si (i) zamislil kakšno revijo jaz, jutri ti, pojutrišnjem on, bodisi v imenu znanosti in kulture bodisi v imenu ideologije in politike. Analogno temu pa postane zadeva dosti bolj zapletena, ko bi kaj takšnega zahtevali likovniki, ki bi na primer

zahtevali po skupinah vsako leto izgradnjo nove Moderne galerij ... Anonimnost še prevečkrat botruje pojavu, ki mu v samoupravljanju nekateri pravijo »samo-cenzura«, ideološka nemoč, politična nezrelost ... , skratka vrsta negativnih znakov. Lahko da je anonimnost celó polemična, ostra, brezprizivna navzven, toda če je vsevoljna v imenu zunaj človeških, nadčloveških projektov, pripelje predvsem v osamo, v egoizem, v strah pred demokratično. Izčimki brez kakršnekoli tradicije so vsekokor puhli, toda prepolni fraz.

Bontonska pravila? Eno samo vprašanje me spremlja, odkar ustvarjam, namreč kje so meje svobode, pri čemer ne mislim na »ens privatissimum« niti na katerokoli kimanje »nagažiranemu« grupaštvu. Seveda, če postavljamo skupaj vprašanja zmerom samó načelno, odgovorjamo pa nanje karsedaa abstraktno v smislu sprenevedanja, tedaj nič čudnega, ko se več kot pol soudeležencem različnih simpozijev zdi, da več kot pol ve o kulturi in literaturi, o urednikovanju in uredniški (revialni) politiki ... Enkratno mi je tedaj na Štatenberškem srečanju naš podružniški predsednik iz Maribora, France Forstnerič, vzel besedo, sam pa se je jel sklicevati na 16. stoletje in na tedanji revialni položaj, na »Montagsgespräche«, in češ da sploh ni več časa za diskusijo. Dovolj zgledno anarhična demokracija, ni kaj reči! Ali gre spet za lov na položajčke, ne da bi preverili kulturno politiko, uredništva obstoječih revij in slovensko revialistiko?

Vladimir Gajšek

UNIVERZA PRIHODNOSTI

»DUHOVNE PARCELE« (OD IZOLIRANOSTI K POVEZOVANJU PREDMETA)

Temeljna omejenost vladajočega pedagoškega obrazca je vse večja in pretirana razdrobljenost znanstvenih disciplin, posebnih predmetov, ki ostanejo med seboj nepovezani in so kot izolirane oaze. Razvoj novodobne znanosti je tekkel po poti brezkončne razvejnosti posebnih ved, ki prodirajo v globino vendar pa vse nevarneje zožujejo krog svojega preučevanja. Ta razvoj je dal bogato žetev, zbral je številna in pomembna vendar pa tudi zelo deljena spoznanja. S prehodom nihala iz te v drugo skrajnost pa so tudi plusi prešli v minuse. Oblikovali so se vse ožji predmeti preučevanja, vse manjše duhovne parcele. Znanje se deli v vse ožje dele, drobce resnice, ki niso v stanju, da dajo celovitejšo spoznanje o človeku, družbi in naravi. Gradivo pogosto sestavljajo slučajni odlomki svetovne znanosti, ki raste z nepojmljivo hitrostjo. Znanje iz vsakega predmeta neprestano ruši svoje bregove, pojavljajo se novi predmeti, podatki pa zelo hitro zastarajo. Zahteva po tako imenovanem interdisciplinarnem pristopu je istočasno tudi priznanje nemoči takšnega spoznanja in mehancični poizkus prevladovanja. Vendar pa ta tok ni samo posledica neizbežne poti po kateri hodi znanstveno spoznanje, evolucija znanosti, temveč je rezultat razredne delitve dela in socialne funkcije, ki mu sledi. Tako kot v materialni proizvodnji vlada razdrobljeno delo, tako tudi v duhovnih opravilih vlada razdrobljena misel. Izgleda, da je svet razpadel na predmete, ki se predavajo na univerzi. Delitev naših predmetov in njihova cepitev nista vedno pogojeni le z objektivno različnimi področji stvarnosti, ampak sta pogojeni tudi s številom predavateljev, ki so potrebni, da ima vsak svojo »duhovno imetje«, svojo osnovo za profesionalni status. To je najgloblji izvor »znanstvenega imperializma«: vsakdo želi poudariti vodilno mesto svoje specialnosti, tako da druge predmete prikaže kot stranske, kot vazale svoje znanstvene discipline. Zaradi tega, zaradi izmučenosti samega sporazumevanja in omejenosti časa in sredstev, kolebamo tudi z reformo, hkrati pa se najpogosteje ustavljamo pri sporazumih srednje kvalitete. Kdor namreč ne razpolaga s taktiko bo utišan.

Razdrobljenost se je obdržala zaradi koristne socialne funkcije. Strokovnjaka z ozko specialnostjo zadržuje v skrajno ozkih miselnih okvirih. Usmerja ga k drobnim »popravkom« na majhnem delu socialnega ustroja, hkrati pa mu skriva pregled nad družbo v celoti. Izgubljajo se spoznanja celotne človeške eksistence, spoznanja o neki družbi, njeni poti in spoznanja o možnosti vpliva na smer njene evolucije. Izgublja se sposobnost pojasnitve vsakega ožjega pojma iz širšega kota: specialist si pri najvažnejših in največjih vprašanjih, ki ne pripadajo njegovemu področju in za katera ni pristojen, opere roke. Tako se odločilni problemi družbenega življenja, za katere najraje ne bi vedeli, predajajo iz ene znanstvene discipline, ki kot taka ni pristojna za reševanje le-teh v drugo, ki se prav tako dosledno izogiba pristojnosti. Industrijski psiholog se bo na primer ukvarjal z ozko omejenimi raziskavami: s katerimi sredstvi je moč doseči večji delovni učinek. Vsi drugi socialni dejavniki kot: eksploatacija, podrejanje, značaj dela, ki proizvaja tuje in ne lastno bogastvo — ti glavni dejavniki, ki so sovražna vsaki motivaciji, želji za povečanim naprežanjem duha in telesa — vse to bo ostalo izven pristojnosti industrijskega psihologa.

Kaj bi bilo treba storiti? Samo po sebi je razumljivo, da se ne smemo postaviti na nihilistično stališče podcenjevanja posebnih znanosti; ker so le-te neizčrpen vir spoznanj. Ne smemo zahtevati niti tega, da bi se posebne znanosti odrekle same sebi. Nasprotno, vsaka specialnost v največji meri razvija svoje metode raziskovanja. To pa ne pomeni, da je zaradi tega obsojena na opisovanje izoliranih izsekov, ki iztrgani iz širkega družbenega konteksta ostanejo brez pravega smisla in pomena. Sele z združevanjem v celoto dobivajo posamezni elementi popolno razlago, odkriva se njihova funkcija, njihov socialni in človeški smisel. Z druge strani pa raziskovanje delnih pojavov meče močno luč na celoto družbenega stanja in na naravo socialnih odnosov. Kako bi torej dosegli povezavo med nizom posebnih pojavov (znanost) in širšo družbeno in naravno celoto.

Pred nami se odpira nekoliko medsebojno povezanih smeri dolgoročnejše in celovitejše reforme:

1. Organsko prežemanje posebnih znanosti in splošne teorije širšega kulturno-profesionalnega obzorja,
2. Obrat od medsebojne izoliranosti znanosti k novemu interdisciplinarnemu povezovanju,
3. Funkcionalno povezovanje istovetnih in sorodnih znanstvenih vej na različnih fakultetah,
4. Večja elastičnost in svobodnejši izbor predmetov — možnost svobodnejše izbire nizov ožjih profesionalnih vlog, ki rastejo iz neke široke profesionalne osnove.

SMISEL MARKSIZMA

Ena od najvažnejših oblik povezovanja posebnih družbenih znanosti in celovitejšega spoznanja družbe je teoretična orientacija, ki v sebi vsebuje vizijo, celovitejši pogled na naravo, družbo, njeno strukturo in razvojne tendence. V tem pogledu s svojo pomembnostjo izstopa vloga marksistične teorije, širše humanistične kulture kot mosta med parcialnimi spoznanji in širšim obzorjem. To pa ni enostranski, temveč dvostranski, enakopraven odnos. Ena od smeri je poglobljanje marksistične teorije znotraj posebnih družbenih znanosti, ki svoje kategorije povezujejo z osnovno problematiko marksizma in z osnovnimi zakonitostmi naše dobe z njenimi protislovji vred. Teoretična zgradba kategorije neke znanosti se postavlja v odnos proti tej problematiki. Pravno in politično življenje, njegove institucije, se opazujejo v luči temeljnih kategorij, tako kot se raziskuje v kolikšni meri se v službi reproducirajo razredne strukture in kako se odraža birokratski monopol moči ter njegova prevlada. Slika o pravnem in političnem življenju se ne dobi zgolj z opisovanjem institucij in normativnega, vendar pa ne tudi stvarnega življenja in sveta. Temeljne kategorije se nanašajo na način mišljenja, izrazit za celoto opusa, od filozofskega koncepta odtujevanja preko teorije razredov do ekonomske teorije eksploatacije. Teoretično mišljenje se ne cepi in se ne zapira v okvire posebnih in hermetično zaprtih in oddvojenih predmetov. Spoznanja o proizvodnji družbenega življenja se na primer vgrajujejo v druge discipline na njim podoben način. Glavna posebnost meščanske teorije je izražena v tem, da je oddvojila družbene znanosti od njihovega pravnega temelja: ekonomije in družbene proizvodnje. To velja tudi za osnovna filozofska vprašanja človeka, smisla eksistence in zgodovine, ki ne ostanejo samo hermetično izdvojeno področje filozofije, temveč prežemajo tudi ostala področja spoznanj. Poglobljanje marksistične orientacije je velik intelektualni proces, ki je lahko samo rezultat kolektivnega ustvarjalnega napora. Njegov cilj je napredovanje vsake discipline, nikakor pa ne vsiljevanje, določevanje ali cenzura. To je resnična prilagoditev, da se s skupno udeležbo, z diskusijami marksistov — ekonomistov, sociologov, pravnikov, politologov, psihologov in filozofov — poglobli, obogati in posodobiti splošna teorija. Z druge strani pa je to pot obogatitve marksistične teorije, ki bi bila brez naslonitve na posebne znanosti zelo prazna.

To je del problematike. Obogatitev marksistične vizije sveta in širšega humanističnega obzorja znanosti zahteva tudi veliko raziskovanje odnosa med marksizmom in naravnimi znanostmi. To je eden od najbolj subtilnih odnosov, ki je najpogosteje podrejen zelo preprostim in vulgarnim rešitvam in slabim skrajnostim. Eden od njih speljuje marksistično znanost na nekaj, kar je popolnoma tuje strokam, na poseben red predmetov in predavateljev. Druga skrajnost opazuje marksizem kot neko vrsto ideološkega ždanovskega cenzorja v odnosu na posebne znanosti kjer ima vsaka katedra »svoje Lisenka«. Nekaj splošnih zakonov daje odgovor na vse skrivnosti sveta od poti zvezd do atomskega jedra. Ta odnos pa je temeljito drugačen. Splošna teorija je važen smerokaz za resnično raziskovanje v vsaki znanosti, s čigar rezultati so tudi sama bogati, razvija, preverja in korigira.

Se važnejše je, da se marksistična znanost ne omejuje samo na odnos med predmeti temveč na humanistično usmerjenost celote nekega poklica in na preobrazbo tistih področij življenja katerim bo mlada inteligenca posvetila svoje znanje in talent. Tedaj pa postane ključno vprašanje: kakšna

vrsta znanosti je sploh potrebna, da bi mogli biti nosilci te velike kulturne preobrazbe. Odnos do marksizma se tedaj javlja kot odnos med široko humanistično kulturo, katere začetna točka je napredovanje pogojev življenja proizvajalca, in celotne stroke, poklica: medicine, tehnike, biologije, ekonomije. Odnos se nanaša na montažo nekaterih splošnih zakonov in ključev za vse skrivnosti sveta, ki se vgrajujejo v uvodne dele biologije, geologije in kemije. Odgovore, kako se to prežemanje izvaja, lahko dajo samo poznavalci stroke. Za to ni recepta: vzame se določeno programsko, ideološko stališče, ki se kot hladen intelektualni del doda znanstvenemu spoznanju. Dokler ne oživi z dotikom lastnih ustvarjalnih rok s katerimi ne upravlja nihče drug, do tedaj ne bo pravega prežemanja.

Zaradi tega obogatitev marksističnega pristopa zahteva veliko odpiranja in raziskovanja odnosov: marksizma in medicine, biologije, atomistike in njihovih družbenih posledic; raziskovanja odnosov med tehniko in družbo (znanstveno-tehnološke revolucije in sodobne družbe), preučevanje krize urbanizma in bolj humane ureditve prostora in življenja, novo perspektivo odnosov vas — mesto, ekološko krizo in novo harmonijo s naravo. Ena od mogočih oblik v takšnem pristopu je formiranje skupnega postdiplomskega študija iz marksizma, ki bi združil študijske skupine se kot okoli močnega magneta zbirajo okoli velikih teoretskih in življenjskih tem.

To velja tudi za način preučevanja marksizma, ki mora biti po vsebini in izvajanju pogumnejši in ne sme temeljiti samo na polnjenju glav z definicijami, spraševanju in izpiti. Aktivne študijske skupine se kot okoli močnega magneta zbirajo okoli velikih teoretskih in življenjskih tem.

V marksistični znanosti je po nekem obdobju zanemarjanja in zimskega sna narejen zelo velik napredek. Navseh fakultetah so uvedli celo vrsto novih marksističnih predmetov, hkrati pa so predavatelji vložili veliko truda, da bi ta predmet približali mladini. Potreben pa bo tudi velik skok intelektualnega nivoja in kvalitete predavanj. Se vedno je namreč vpliven nakakšen osiromašen marksizem, ki zaradi napačnega pridobivanja in odbojnosti izgublja sposobnost komunikacije z mlado generacijo (ta osiromašeni marksizem si mlade generacije noče pridobiti niti na emotivni niti na intelektualni način). Doživlja ga kot nekaj kar ni njena lastna potreba in ji je zelo tuje. To je neka vrsta uradniško-cerkvenega marksizma, ki podaja idealizirano sliko sveta in družbeno kozmetiko, ki je v razkoraku z vsakodnevni izkušnji. Ta marksizem ne daje realnih odgovorov na težka vprašanja o protislovju sveta, življenja stvaritvi nove družbe in socializma. Oddvojen od življenja, velikih socialnih, ekonomskih in političnih borb našega časa, postane marksizem neživljenjski, znanost za izpit in ne za življenje. Drugo veliko skrajnost in enostranskost predstavlja eden vidikov abstraktnega marksizma, ki končuje v popolni negaciji, razočarajoči misli, ki ne išče niti odgovorov niti poti do popolne resignacije.

Svet se je našel pod naletom velikega vala nihilizma, razočarajoči misli, ki ne priznava niti možnosti nastanka nove družbe, smisla revolucije, socializma, ki razglašajo zlom marksizma in njegovo definitivno neuporabnost. Socialna in kulturna tla, na katerih te struje nastajajo so kriza meščanskega sveta in velika duhovna ofenziva intelektualne meščanske desnice. Na to

stanje pa vplivajo tudi protislovja zgodnjega socializma, ki se je rojeval v skrajno težkih okoliščinah in protislovja birokratskega socializma, ki dovede do vojne med socialističnimi državami. V zgodnji socialistični teoriji je vejal močan optimizem, zaupanje v nek nov avtomatski razvoj socializma, ki bo nastal kot rezultat rasti proizvodnih sil ob rojevanju meščanske družbe, ki jih bo delavski razred z osvojitvijo državne oblasti enostavno prevzel. Ni se mogla predvideti teža in globina razpada odnosov staro družbo in razredno civilizacijo katere mnogi principi in obrazci porabe z idejo o obnavljanju oblasti nad ljudmi — kot najglobljim korenem stare v novi družbi — razdele delo na umsko in fizično in na upravljalno in izvršilno. Odločilno je, kakšno stališče zavzamemo napram temu. Marksizem ni niti tovarna iluzija niti tovarna brezupja temveč postane še bolj kritičen vpogled v stvarnost sveta in lastne družbe saj neprestano išče nove poti in spremembe. Zaostrujemo zavest o neobhodnosti še globljih preobrazb, razpada odnosov s starim meščanstvom in njegovimi nasledniki, birokracijo in tehnokracijo in okvirih socializma.

Kritika izpraznjenih duhovnih oblik ni nobeno jadikovanje temveč je to kritika zastarelih oblik. Istočasno je to renesansa nekega bogatejšega, bolj polnega in hrabrega marksizma ki odpira vidike za stališča zrelejšega izkustva in možnosti svobodnejšega življenja ljudi in skupnosti. Marksizem niso citati temveč najbolj napredno spoznanje našega časa, ki izraža to kar še nismo, vendar lahko s pomočjo spoznanja in borbe postanemo. »Marksistična misel znanosti ni nobena dogma, temveč sredstvo za upravljanje in orientacijo v vseh mogočih situacijah« (Tito).

Obstaja tudi neka velika dramatika našega časa, ki se neprestano zaletava v silo preteklosti. Ta dramatika se dogaja vsak dan na vseh področjih družbenega življenja, njene teme srečamo na vsakem koraku. Raziskovanje, ki tega dejstva ne zajema, je blede in neživljenjsko. Velika naloga marksizma je boj za resnično spoznanje realnosti, težnja, da mladi ljudje dobijo resnično predstavo o času in velikih dogodkih in da niso surovina, ki jo melje zgodovina. Za preoblikovanje obstoječega ni dovolj nezadovoljstvo, misel, ki je samo negacija in ki boleha zaradi tega sveta. Ni dovolj samo zavračati, treba je ustvarjati, iskati smisel življenja, angažirati se za vsak del nečesa novega, ker to novo ne prihaja v čisti obliki in na belem konju. To ni utopija, to so iskre nove prakse in življenja, ki tli na vseh straneh sveta, iskre velikih socialnih gibanj delavcev, inteligence, kmetov, mladine, in žensk v zgodovinskih borbah za samoupravljanje.

S tega stališča glavno vprašanje v odnosu marksizma in drugih znanosti ni vprašanje enega ali več predmetov temveč je odnos mladih ljudi proti celoti njihovega poklica, razvijanje težnje po napredku življenjskih področij katerim se bodo posvetili in znanosti ki jim bo to omogočila.

prevedel Iztok Jančar

* Tekst smo povzeli po knjigi UNIVERZA PRIHODNOSTI, ki jo je napisal rektor beogradske univerze prof. dr. MIROSLAV PEČULJIČ.

KNJIŽNICE, DEVIZE IN ŠE KAJ

Vemo, da se danes knjižnice na univerzi soočajo z velikimi težavami, ki jih je težko reševati. O tej problematiki sem se pogovarjal s tovarišem Dušanom Pivcem, vodjo knjižnice na visoki tehniški šoli v Mariboru. Iz pogovora, ki sva ga imela, navajam tukaj nekaj besed.

Knjižni fond (knjige in serijske publikacije) se je zadnja leta v knjižnici na VTŠ venomer večal, in s tem so se večala tudi finančna sredstva, ki so bila potrebna za nabavo teh knjig. Tako je bilo porabljenih za leto 1977 425.280 dinarjev, za leto 1978 669.134 dinarjev in za leto 1979 920.404 dinarjev. Opazimo občuten porast. Iz tega bi lahko sklepali, da se je tudi knjižni fond bistveno večal. Vendar ni tako. V letih 1977/78 se je knjižni fond povečal za 5 %, ostali del denarja pa je bil porabljen na račun kurzne razlike področja. Knjižni fond je v preteklih letih naraščal takole: leta 1977 je bil prirastek 1255 knjižnih enot, leta 1978 1542 knjižnih enot in leta 1979 2185 knjižnih enot. Za leto 1980 je pričakovati padec tega prirastka, kar je posledica deviznih inštrikcij. Za naslednje leto pa izgleda ta problem še hujši.

Knjižnica lahko nakupi strokovne publikacije v tujini le prek treh slovenskih založniških hiš (Cankarjeva založba, Državna založba Slovenije in Mladinska knjiga), ki jim samoupravna interesna skupnost za odnose s tujino zagotavlja devizna sredstva. Devize pa so bile letos spomladi blokirane. Konec julija je bilo potrebnih za pokritje približno sedemdeset milijonov deviznih dinarjev, dobili pa so le petindvajset milijonov. S tem so pokriti le do marca 1980, za ostalo naprej pa ni videti možnosti.

V tem trenutku knjižnica lahko pride do deviz le tako, da ji OZD odstopijo lastne devize, s čimer lahko prek prej omenjenih založniških hiš nakupi serijske publikacije v tuini. Akcija je v tej smeri že stekla. Organizacije združenega dela naj bi dale knjižnici na VTŠ na voljo približno 38.000 DM, s katerimi bi pokrili okoli 200 serijskih publikacij (brez novitet). Pred tem je tudi stekla akcija unifikacije nabave publikacij za mariborsko in celjsko področje. Princip te unifikacije je nabava ene same (neprimerno manj kot prej) publikacije za celotno regijo. Neracionalno je namreč, da več porabnikov hkrati kupuje enake publikacije, ki stanejo tudi po več tisoč ameriških dolarjev hkrati. S to unifikacijo bi prihranili devize na celotnem področju.

Seveda je potrebno še racionalizirati medknjižniško dejavnost regije in zagotoviti absolutno disciplino pri posojanju knjig. V SR Sloveniji bi ta unifikacija stekla na dveh področjih (univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani in univerza v Mariboru).

Knjižnica na VTŠ ima bolj specializirane knjige s tehničnega področja. Univerzitetna knjižnica v Mariboru teh knjig ne podvaja, pač pa ima bolj splošne knjige, ki jih uporabljajo tudi drugi uporabniki. Povezava knjižnice na VTŠ z drugimi knjižnicami teče neprenehoma, sedaj pa še s tako imenovanimi centri, ki imajo banko podatkov (elektronski računalnik) za svoja področja dejavnosti. Tako je na VTŠ slovenski center za tekstil in podcentri za gradbeništvo, elektrotehniko, kemijo in strojništvo. Povezava teče s slovenskimi, ki imajo bazo podatkov (BP): Iskra center ima lastno in tujo BP INSPEC za elektrotehniko;

SIKS ima lastno BP in tujo BP ISMEC za strojništvo;

CTK ima splošno tehnično BP COMPENDEX in še posebno BP za gradbeništvo;

RCPU ima tujo BP CA SEARCH za kemijo.

Vidimo torej, da teče povezava knjižnice na VTŠ s slovenskimi centri vseh tehničnih panog, katerih pedagoški proces se na VTŠ izvaja. Če neke iskane knjige ni moč dobiti v knjižnici VTŠ, potem jo poiščejo v knjižnici kakšne OZD, v CTK (Centralna tehniška knjižnica v Ljubljani) ali drugod v državi. Če je mi nimamo, potem si jo lahko izposodimo v tujini: iz BLL (London), iz Hannoverja ali Stuttgarta. Za takšno izposojanje knjig iz tujine so potrebne devize. Uporabnik dobi to knjigo le v čitalnici VTŠ.

Skripta, katera so v prodaji na VTŠ, si študent v knjižnici ne more izposoditi. Lahko študira le v čitalnici. Teh primerkov pa je po mnenju študentov premalo. Razlog, zakaj je tako, tiči v tem, da kolikor bi bila skripta na voljo v knjižnici, jih ne bi nihče kupoval. Ta skripta pa seveda niso zastoj. Če bi bilo rešeno financiranje skript s strani družbe, bi ta problem odpadel.

Po vsem tem opazimo, da se v knjižnici na VTŠ otepajo s težavami. Ne smemo pa tudi pozabiti, da na VTŠ ustanovljajo štiri inštitute (gradbeništvo, kemija, elektrotehnika in strojništvo), da se bo povečalo delo na raziskovani dejavnosti, za kar je potrebna draga specializirana tuja literatura. Devize in publikacije za leto 1980 in naprej pa še vedno visijo v zraku.

Ta problematika ne obstaja samo na VTŠ, žal je značilna za celotno našo družbo. Vloga univerz in znanstvenih institucij je v naši družbi praviloma dobro znana. Pri tem vemo, da gospodarska stabilizacija pomeni ustalitev gospodarskih tokov v smislu večje likvidnosti gospodarstva. Posredno prek tega pa pomeni tudi boj za pridobitve v našem sistemu socialističnega samoupravljanja. Zato je potrebno aktivirati vse subjektivne sile naše družbe v smislu reševanja tega problema. Na izredno vlogo znanosti in strokovnih služb ter informacij v našem političnem sistemu je opozoril Edvard Kardelj v knjigi Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Pri tem tudi upam, da razumete, kako nujno je, da smo seznanjeni z najnovejšimi izsledki znanosti v tujini, da bomo na svetovnem tržiču postali bolj konkurenčni in da ne bomo nasproti razvitim deželam še bolj nazadovali. Kdor se tega ne zaveda ali da se vendar pa ostaja le pri besedah, dela velikonsko družbeno škodo. Zato pa raje uvažamo revije za kratkočasno branje (Playboy, LUI...) za hobije, modno...

Stojan Kravanja

ŠE PRED NEURJEM

Stevično so se nakopičile vrste različnih, formalno zastavljenih in podružbljenih subjektov, med katere sodi zlasti izobrazba, tedaj utemeljenost v znanju, izkustveni praksi ali v (samovzgoji). Težko je določiti pravo mero mladinskega študentskega gibanja za enkratno, neponovljivo in v sebi zaokroženo. Urejevanje študentskih nemirov je pripadalo in pripada tako generacijski razliki, kar je mogoče doumeti za razvoj, proizvodno moč na novi ravni tehnologije in civilizacije, pa tudi kot vrsto spremljajočih pojavov. Država in študentje — ta tema je popularizirala ne le moralni problem posameznika, temveč revolucionarno družbo v vsakdanjih nalogah, kategorijah, celo radikalnih ukrepih. Ekskluzivna plat mariborskega in ljubljanskega študentstva je v povojni stvarnosti zašla dostikrat onstran čez lastne možnosti. Ne da bi očitali neuspeh študentskemu gibanju v ošpičjih letih našega radikalizma, četudi ne postavljam študentstva na rob družbenega dogajanja — in prav to je danes v modi, izraža pa se kot kontrakultura, subkultura, kot filozofija bede in za bedo — ali v okviru izobraževalnih ustanov, je vendar treba poudariti pomen študentskega tiska pri nas. Tribuna in Katedra sta generacijsko preplavljali tako različne (ravnanske, mislenske, ideološke, politične, družbene ali protidružbene... radikalne in anarhične) modele, da bi bilo težko govoriti o uniformiranem človeku ene same razsežnosti, o utopiji ali zgolj o somraku presodnosti.

Najprej stvari v študentskem gibanju in tisku sploh in zdaleč niso bile tako krasno urejene, razvite, izdelane, kakor se nam zdi dandanašnji. Leti 1961 ali 1980 imata sicer 365 dni, a v teh dneh se je dogajalo nekaj bistveno različnega: tako Tribuna kot Katedra sta nihali v okvirih časopisne tehnike in žurnalizma. Še 1961. leta nas zanimajo predvsem študijski problemi v interesni povezavi s socialno in gospodarsko reformo. Na pesniškem nebu se sveti Lorca, pa tudi nadrealiste že poznamo: Bretonovo nadrealistično revolucijo, Eluardovo Svobodo, beremo Maxa Jacoba, Lautréamonta, Philipa Soupaulta, G. Apollinairia... občudujemo Picassa, Dalija, Maxa Ernsta, pa tudi slovenski impresionizem od Groharja do Jakopiča, uveljavitev novih pogledov v slovenskem slikarstvu in kiparstvu, v modi pa je Sartre, eksistencializem, Husserlova fenomenologija, Karl Jaspers... Vse vrši, vreči, ihti, sicer še bolj v zasebnosti kot javno, ko poslušamo jazz, mislimo na Jamesa Ellingtona, na Dukea Ellingtona, Gershwinia, na bi-bop jazz, na hot ali na cool-jazz... V slovenski in študentski prestolnici nenehljivo vre od novih pobud, ni še razlik med ljubljanskim in mariborskim študentskim gibanjem, narobe, slovensko gibanje nastopa enotno, vključuje že 1961. leta tudi srednješolce, preko Mlade misli združuje hkrati novo literarno generacijo v plenicah.

Prav 1961. leto še ni kakor v znaku kakšne generacije coca cola, visokega družbenega in osebnega standarda, kaj šele, da bi npr. dobil maturant za nagrado ob koncu gimnazije nov avto! To 1961. leto je komajda v modi vespa, fičko... na I. in II. gimnaziji v Mariboru pa se že izoblikujejo nekatera literarna imena: Franček Rudolf, Peter Baloh, Marko Zirko, Kraigherjeva, Andrej Brvar, s klasičnega oddelka I. gimnazije pa tudi moja malenkost, ki sem pisal ves pod vplivom Lautréamonta in njegovih Maldororjevih spevov. To leto sem objavil, še štirinajstletnik, Pomladno pesem za mrtvo sestro v Katedrini literarni prilogi Obrazi, ilustriral pa je pesem Ivo Premzl. Nemara se ne dá pozabiti, da sem bil hkrati silno pod vplivom grške in rimske lirike, slednjo sem največ bral: Katula, Properca, Tibula. Uredništvo Katedre je bilo v tem času baraka, zdaj pa stoji tu stanovanjski blok z vrtcem, kjer stanuje pesnik Slavko Kočevar-Jug. Bili smo skromni, a zagnani.

O Katedri iz 1961. do 1963. leta bi kdo sodil, se kaj malo ve, čeprav je bil takratni slovenski kulturni prostor dosti bolj enoten, regionalno med seboj sklenjen, nemara tudi bolj mrzličen, bolj poln vizionarnih snovanj in avantgardnih pozicij. Sole (VKS, VTS, VSS, VAS, VPS) so bile usmerjene zlasti v prebujajočo se prakso študentskega življa, ker so stari izgovori, češ da je Maribor zgolj industrijsko obravsko mesto z omejeno obrambno vlogo pa tudi racionalistični pomisleki, zgubljali svojo težo. To je bil začetek konca sivosivih, socialno neuresničljivih teorij, mladi študentski rod pa je v tisku iskal predvsem žurnalistične, aktualne, delovne, študijsko zanimive, po drugi plati poetične, vznesene, si-

cer še kar bohemsko avantgardno značilnosti, v katerih se še ni docela znašel ne preveril. Katedro izdaja v tem času (Zveza) S(tudentov) J(u-goslavije), odbor višjih šol v Mariboru, založnik in uprava je Založba Obzorja Maribor, v uredniškem odboru sedijo: Vlado Golob, ki odgovarja in urejuje, Matjaž Mulej, Ivo Štraki, Bruno Mekina, Stanko Gojčič in Stanko Grasselli; Katedrino literarno prilogo te dobe OBRAZI pa urejajo: Janez Sever — glavni urednik, Ranček Rufolf — poezija, Marija Vizjak — proza, Mirko Kodrič — eseji, kritike, Mirko Kramberger — satire in humoreske, Mitja Lavrič — tehnični urednik —, toda celotno uredništvo Katedre in Obrazov je scela odprto za vse nove pobude, poglede, pesniške nazore, skratka za sodelovanje. Srednješolci imamo enake pravice kot bodoči starejši kolegi študentje, skupaj načrtujemo, urejemo, diskutiramo, včasih tudi do hore legalis in čez. Učni program na srednjih šolah zahteva v tem obdobju sicer mnogo domačega piljenja, znanja, dnevno se učim, šestnajstletnik, na primer dve do štiri ure. A dovolj si vzamem skrupne, izvenšolskega, zunajštudijskega — prostege? — časa, da utegnemo organizirati hkrati literarne večer, ki izvenjajo v mariborskih kulturnih vrstah z zanimivimi odmevi. Katedra, študentje in srednješolci, postanemo v Mariboru brhki politični oziroma družbeni subjekt.

V literarnih krogih in krožkih in krožkih tja do 1963. leta je čas iskanja, družbena skupnost se odpira vneto v ideološke in gospodarsko gibkejšje smeri, socialistična demokracija pripada vse bolj in bolj programiranemu humanizmu. Ni še čas za polemike, za kakšna "generacijska", nacionalistična, evforično unitaristična pa liberalistična gesla. Vsakdo piše po svojem lastnem nagibu. France Forstnerič napiše in objavi v Katedri 1962. leta članek Kultura in neposredni proizvodjalci, Branko Rudolf Likovna kultura in umetnostni paviljon, jaz pa med drugim objavim pesem Nisem več mlad. Leta 1962 poje na popevkarski prireditvi »Katedra '62« Lidija Kodrič Tiho srečo; v Mariboru obstajata 1962 revijski in mali plesni orkester, ki spremljata na popevkarskem festivalu pevke in pevce, v komisiji za izbor pevke pa sedijo: prof. Vlado Golob, Branko Avenak, Srečo Grušovnik, Nena Hohnjec in Ivo Vajgl; študentje in srednješolska mladina se osveščamo tudi v zabavni kulturi in v lepimi melodijami, kar je seve zametek kasnejše klopotevske in kačaklopotične Vesele jeseni. Ivo Vajgl, urejen, skromno tihi fant, v teh letih zbira svoje časnikarske skušnjaje, Matjaž Mulej pa za razliko deluje kot marksistično idejni borec, ves v ognju za študentarijo in za boljši študentski vsakdan, Vlado Golob in Marija Vizjak se zaljubita in se kasneje poročita, živčni Franček Rudolf se poskuša zdaj

spretno zdaj nespretno v prevodih, Janez Sever se zasebno ukvarja s socialno politiko, sklicujoč se na kmeta in proletariat, na ideale kmečkih puntov in revolucij, jaz pa napišem Sveto družino, ki jo objavim šele štiri leta pozneje v Tribuni, maja 1965. Biti pesnik v tem času je pomenilo nekaj čisto drugega kot 1980!

Enotnost mladinskega, študentskega, kulturnopolitičnega gibanja je prežemala vso generacijo, pri tem pa smo razbili marsikateri skriti mit, razkrili marsikateri tabu, zavrgli smo tu in tam kakšen zapletniški totem, včasih celo takó, da sami nismo prav vedeli, čemu in zakaj. Ni bilo tako konfliktnih razmer, da jih ne bi mogli presekat ali presegati z organiziranim delom, z živo dialektiko pa ustvarjalno. Resda še takrat nismo rekli, da smo — kot je v navadi dandanes — udeleženci v vzgojnoizobraževalnem procesu z vsemi samoupravnimi pravicami in dolžnostmi, vendar je bil prostor dela dovolj globok in širok, koder smo se že znašli na različnih toriščih, pa naj je šlo za ekonomsko, politično, kulturno, satirično, študentsko ali pravno problematiko. Maribor še ni poznal »elitizma«, akademskih filistrov ali mariborstva kot provinca. Kritične razmere so se strnile predvsem v živahno odzivnost, v sodelujočo moč, v združevanje skupnih interesov. Zato so številke I. letnika Katedre žurnalistično berljive in še nimajo visokega intelektualističnega, kaj šele politikantskega prizvoka, kar je sledilo dosti pozneje prav tako je bila odveč sleherna konservativna ali uradniška pozicija. Bili so uredniki-vrstniki po mišljenju, po skupnih naporih, da zgradimo boljše socialistično samoupravno skupnost, po osebnih in javnih, tedaj demokratičnih stikih. Zdi se, da smo sodelavci bili le »sodelavci«, saj smo vsi skupaj predstavljali uredništvo, uredniško politiko, tako smo tudi nastopali navzven. Šele tako je Katedra postala svojevrsten pojem, sicer manj v zgolj tiskovnem smislu, pridobila pa si je obče Ogleđ v vsem Mariboru in tudi zunaj. Nekolikaj starejši pesniki — Slavko Kočevar-Jug, France Forstnerič, France Filipič, Marjan Kramberger... — so bili vseskozi naši tovariši brez kakršnihkoli formalizmov. Jasno je, da so redno brali Katedro.

V tem času smo si celo želeli spopadov, pa naj bo s tako imenovano uradno politiko, znotraj lastnih vrst, z zastarelimi ideologijami, z navirnimi kritiki... Kot srednjeveški sholarji, ki so imeli pravico nositi nož ali rapir ob boku, smo tudi katedraši z idejnimi študentskimi nožki olupili metafizična jabolka, scientistične hruške, dogmatični krompir. Tako je 1963. leta prišlo do zlagoma preurejene podobe v Katedri, staro uredništvo se poslovilo, nastopijo »nove« sile, največ seveda iz vrst teh, ki so že sodelovali z našim študentskim tiskom ali so že uveljavili svoje kulturne,

politične in ekonomske nazore dovolj javno. Darko Pašek, fant močne volje in truda, postane glavni urednik, nekam suhlati in v očalih elegantni Feri Horvat pa naš odgovorni. Po rubrikah pa se zvrstijo: A. Golčman — notranja, I. Herga — kulturna, S. Pukl — srednješolska, V. Strukelj in A. Košak — filmska, D. Vrtovec in J. Nemec — humor, P. Kancler — šport in tehnični urednik. Zdjaj pišejo v Katedro tudi več Peter Baloh, Ludvik Škoberne, Branko Maksimovič, Ivan Herga... Če bi se spremenil študentski časnik zdaj samó v pragmatično in aktualistično glasilo vsakdanjih študentskih težav ali težavic, bi bila podoba kaj klavrna in banalna. Treba je bilo nadaljevati začetno tradicijo, saj se je Katedra v dveh letih že zlepa in lepo ujela v slovenskem žurnalističnem in kulturnem prostoru. Takó Katedra ni bila nikoli le nemara glasilo posameznih srednjih ali višjih šol, temveč je pomenila na svoj način barometer našega družbenega življenja sploh. Bolj smo delali, manj proslavljali. Z vso dušo smo poskušali tekste uveljaviti kot misleče osebnosti, ne kot študentska raja oziroma kot nekakšna marginalna socialna grupa(cija), ki zdaj baje pridno študira, zdaj pa ti že napravi ničkolikero revolucijo. Z Balohom, Frančkom Rudolfom (da ne bo pomote, tudi Ivo Rudolf, sin Branka Rudolfa je bil svojčas urednik Katedre!), Brvarjem, z Bojanom Kavčičem, Markom Zorkom in vrsto drugih drugujemo in razpravljamo o novi prozi, o novi dramatik, o eksistencializmu in marksizmu, o vlogi pesnika, ki vleče bisere iz civilizacijskega pepela. Katedra objavi tudi pogovor s kiparjem Slavkom Tihcem, ki na začetku pravi: »Mislim, da sem vedno imel veselje do oblikovanja. Že v osnovni šoli sem rad gnetel glino in občutil veliko veselje ob lastnih delih...« in na koncu intervjuja »Torej sem mnenja, da abstrakcije v bistvu sploh ni in je jaz sploh ne poznam.« 1963. leto pomeni silovit vdor abstrakcije — neimenljivosti, pojmovnosti, čutnosti kot take, odmišljenosti, semiotičnih programov — v likovne umetnosti. Na pohodu je ameriški abstraktni akvarel. Avantgardizem postane, in to je sreča, programsko zasnovan na načelih zunaj socializiranja in herojskih motivov in zgolj lepih tihožitij. V umetnostih, znanostih, v gospodarstvu in političnih tokovih je mogoče čutiti srh pred neurjem, dasiprav teče življenje »normalno« in vzgojno pa izobraževalno vse prej kakor revolucionarno. 1963. leto je v znamenju personalne krize in kriz; vse valovi, pa ni bučanja. Mar je Katedra utihnila in ugasnila 1964. leta prav zaradi teh vrtincev in tokov pod gladino družbenega bitja in žitja?

Vladimir Gajšek

(Se nadaljuje)

